1964 MÁR 10 K

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDASZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

VI. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM — Ára: 50 fillér — 1964. MÁRCIUS 9.

Megváltozik a tanárképzés

Együtt: a politikai gazdaságtan és tervezés — Új kémia-áruismeret szak?

A tudományos kutatómunkáról, a kereskedelmi kar tananyag korszerűsítési és programkészítési munkájáról, a tanárképzés módosításáról tárgyalt az egyetemi tanács legutóbbi, (február 28-i) ülése. Lapunk előző száma már közölt cikket a tudományos kutatómunkáról, a tananyagok korszerűsítésével pedig következő számainkban szeretnénk foglalkozni, így most csak, a tanárképzésre vonatkozó határozatot ismertetjük.

Tanárszakjainkon mindaddig nem kerülhetett sor komolyabb reformmunkálatokra, míg a középiskolai reform ki nem alakult, hiszen a szakképzés a középiskolai oktatás igényeitől függ. Most, hogy kialakult a középiskolák reformelképzelése, tanárképzésünket is módosítani kell. Hogyan? Az irányelvek és igények figyelembevételével az általános közgazdasági kar mellett működő tanárképző bizottság kidolgozta a tanárképzés új szakcsoportosítási rendszerét és az egyetemi tanács elé terjesztette. Az irányelvek szerint csak két szakot lehet párosítani, ezért tanárképzésünk a következő szakcsoportokban folyna a jövőben:

Tanári „A" szak (politikai gazdaságtan — tervezés). A szak ilyen párosításának az az előnye, hogy a két tárgy kapcsolása szerencsésen segíti elő a gazdasági ismeretek elmélyítését, és a tervezés középiskolai oktatását kiszakítja az eddigi számviteli statisztikai jellegből, erősebben közgazdasági szemléletűvé teszi. A régi „A" szakon a politikai gazdaságtanhoz a gazdaságföldrajz és a jog kapcsolódott. A jog szak megszűnése nem okoz gondot, mivel a középiskolákban is elmarad a külön jog tanítása. Felmerült viszont a gazdaságföldrajzi specializáció fenntartása, mert a középiskolákban egységesen oktatott földrajz erősen gazdaságföldrajzi jellegű lesz. Mivel jól bevált és népszerű tanárszakunkról van szó, a tanárképző bizottság felvetette a politikai gazdaságtan — gazdaságföldrajz szak további fenntartását.

Az egyetemi tanács az „A" szak új profiljának a politikai gazdaságtan — tervezés szakpárosítást fogadta el. A gazdaságföldrajzi specializáció ügyében még nem döntött; további felmérést tart fontosnak.

A tanári „B" szak (könyvvitel—statisztika) szakpárosításra vonatkozó javaslatot az egyetemi tanács elfogadta, mivel egy már bevált szakképzés elmélyítését teszi lehetővé lényegesebb változtatás nélkül, és megszünteti azt a túlterhelést, amely eddig ezen a szakon fennállott.

Megtisztelő, de sok fejtörést, gondot okoz az az igény, hogy egyetemünk képezze a közgazdasági középiskolák összes szaktanárait. Ez új szakok létesítését követelné meg egyetemünktől. Különösen élesen merült fel a tanári „C" szak (kémia—áruismeret) életre hívása. Ilyen jellegű tanárképzés jelenleg sehol sem folyik, pedig a kereslet jelentős és az új kereskedelmi szakközépiskolák kiépítésével még tovább nő. *A „C" szak jogos igényt kielégítő megteremtésére, egyetemünkön az ELTE-vel együttműködve lenne lehetőség, úgy, hogy a kémiai képzést teljes egészében a TTK látná el, és ránk pedig a technológiai, áruismereti képzés hárulna. Az egyetemi tanács határozata szerint készek vagyunk az ELTE-vel együttműködni és közösen megvalósítani az új szakképzést.*

Az előzetes vélemények szerint új szak létrehozására lenne szükség a kereskedelmi ismeretek oktatásának biztosítására is. E szaktanárképzés megoldására két javaslat került az egyetemi tanács elé: vagy a belkereskedelmi szakon kell külön tanári specializációt szervezni, vagy pedig a „B" tanári szak egyik specializációjaként lehetséges a kereskedelmi szaktárgyak elsajátítása, majd oktatása. *Az egyetemi tanács a „B" tanári szakon folyó képzést fogadta el,* mivel hallgatói, a könyvvitel és statisztika jellegéből következően úgy is erős ágazati gazdaságtan képzést kapnak. Megoldható, hogy az ágazati gazdaságtanok közül a kereskedelmi ismereteket sajátítják el alaposabban.

GRATULÁLUNK

Abdullah Ewisnek, aki egyéves magyarországi tartózkodása után „summa cum laude" fokozattal védte meg doktori disszertációját a lineáris programozás témaköréből. Dolgozatának címe: A klasszikus szállítási probléma.

Felhívás!

Az egyetem KISZ-szervezete két csoportos társasutazást szervez — csereakció keretén belül — 1964. július 14—augusztus 30 között az NDK-ba.

A társasutazások programja:

1 10 nap berlini tartózkodás (kirándulás a Keleti-tengerre) a Berlini Közgazdasági Főiskola vendéglátásában. Szállás és ellátás a főiskola kollégiumában.

2 10 nap Thüringiában, az NDK egyik legszebb vidékén, az Ilmenaui Műszaki Főiskola meghívására. Elszállásolás és ellátás a főiskola kollégiumában.

Mindkét út költsége kb. 1500 forint, ebből 700 forint költőpénz!

Jelentkezni lehet 1964. március 10-ig Farkas Évánál, a KISZ-vb-n. Kedden, szerdán és szombaton a 11 órás szünetben.

Nyelvi bemutatónk Szegeden

Napjainkban egyre többet hallunk a nyelvtanítás új módszereiről. Hasábjainkon többször emlékeztünk meg ezzel kapcsolatos feladatokról, tervekről. Az új módszer izgalmas mibenlétét nagyjából ismerjük. Lényege: egyre több gépi audiovizuális segédeszköz igénybevétele, illetve a nyelvnek úgynevezett strukturalista mondatelemeken keresztül történő elsajátítása.

Rövid idővel ezelőtt Szegeden munkaértekezletet tartottak, melynek keretében megvitatták a gépi segédeszközökkel történő nyelvoktatás problémáit. Örvendetes tény, hogy az új módszerek bevezetésében egyetemünk az egész ország viszonylatában is az elsők között foglal helyet.

A munkaértekezleten Szeged, Debrecen és természetesen Budapest bölcsészkarainak nyelvi tanszékei vettek részt, továbbá a bölcsészkari és műszaki idegen nyelvű lektorátus tagjai. A mi egyetemünket *Suara Róbert, Takács Jánosné* és *Ferenczy Gyula* elvtársak képviselték, és a TIT részéről részt vett az anketon *Fülei Szántó Endre,* egyetemünk oktatója.

Ferenczy Gyula elvtársat kerestük fel a nyelvi intézetben, hogy számoljon be nekünk az értekezletről:

— A kétnapos munkaértekezlet témája a gépi segédeszköz alkalmazása a nyelvoktatásban. Mint ismeretes, a gépi segédeszközök közül a magnetofon a nyelvoktatásban a közvetlen *hallásélményt* biztosítja, fejleszti az idegen nyelv hallás utáni megértését. Fontos ezen kívül az is, hogy gépi hangról van szó, nem a megszokott nyelvtanár hangjáról. Hogy mit jelent ez? A hétköznapi élet számos területén — mozi, tv, rádió hallgatása esetében is ilyen gépi hangot hallunk.

E kis kitérő után térjünk vissza a szegedi munkaértekezlethez. Gyakorlatban csak mi mutattunk be a jelenlevőknek egy nyelvórát, amelyen a gépi segédeszközökkel — magnó — dolgoztunk. Egy kezdő német (Takács Jánosné) és egy erős haladó orosz (Ferenczy Gyula) II. éves külkereskedelmi szak anyagából órát játszattunk le magnószalagról. Az értekezlet részvevői között szétosztottuk az óra stencilezett anyagát, így mindenki jobban figyelemmel kísérhette a hallottakat. A szegedi értekezleten határozat született egyetemi nyelvi stúdiók létesítéséről, és a minisztérium fontolóra veszi alkalmazott nyelvészeti kutatócsoport létrehozását. A soronkövetkező legfontosabb feladat átdolgozni a tananyagot nyelvenként, stúdió rendszerű oktatásra.

Egyetemünkön — tudtommal — az országban elsőként készül el a nyelvi laboratórium, amelyet egyelőre csak a nyelvigényes szakok hallgatói látogatnak. Az új módszer már most nagyon népszerű és eredménye remélhetőleg rövid idő alatt érzékelhető lesz — fejezte be nyilatkozatát Ferenczy Gyula elvtárs.

—brüll—

A TARTALOMBÓL:

A legnehezebb év

★

A katonai szolgálatról

★

Sartre nyilatkozik

★

13 életfelfogás

★

A nemzetközi nőnap...

A Nemzetközi Nőnap alkalmából március 4-én délután a KISZ-klubban Turgonyi Júlia elvtársnő, a nőtanács nevében köszöntötte egyetemünk nődolgozóit és hallgatóit. A köszöntőt rövid műsor követte, amelyet a kultúrcsoport tagjai adtak.

Nőnapi köszöntő

A NEMZETKÖZI NŐNAP ALKALMÁBÓL SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK EGYETEMÜNK NŐOKTATÓIT, DOLGOZÓIT ÉS HALLGATÓNŐIT

SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁG

Önálló munkásőrszázad alakul egyetemünkön

Sokat beszélünk az egyetemen a közösség formálásáról. Törekszünk arra, hogy a hallgatók között igazi kommunista kapcsolat alakuljon ki. Célunk eléréséhez igen hatásos segítséget kaphatunk munkásőreinktől is.

— Hány munkásőr van egyetemünkön? — a kérdést *Klug Ferenc* elvtársnak, a munkásőr-századparancsnoknak tettük fel.

— Jelenleg egyetemünkön körülbelül 40 fő tagja a munkásőrségnek. Ebből 15 hallgató. Várható, hogy ez a szám most növekedni fog, mert nagyarányú szervezés folyik. Egyetemünkön önálló munkásőrszázad alakul, amelynek kiképzési rendje igazodik az egyetemi élethez. Munkásőrhallgatóinkról általában csak jókat mondhatok. Pontosak, fegyelmezettek. Ez utóbbi persze, nem a szó katonai tartalma szerint értendő, de egy kis „diákos" hangulat még nem számítható fegyelmezetlenségnek.

— Valóban nem — mondja *Bartha Feri,* harmadéves külkereskedelmi szakos hallgató. — Nagyon jó köztünk az egyetértés. Kapcsolatunkat a közvetlen, emberi hang jellemzi. Ez különösen fontos, hiszen közismert tény, hogy a munkásőrségben egy sorban teljesítenek szolgálatot 1919-es veteránok és 20—22 éves fiatalok.

— Engem is az őszinte barátság, bajtársias szellem vonzott, s tulajdonképpen ez az egyik fő oka annak, hogy munkásőr lettem — ezt *Miklódy Zoltán* teszi hozzá. — Nem mondom, hogy nem játszott közre jelentkezésemkor a fegyver, a katonás élet iránti romantikus vonzódás, de elsősorban egy jó közösséghez való tartozás volt a célom. Egy-egy emlékezetes terepgyakorlat, lövészet, a közös élmény erejével kovácsolja össze a munkásőröket. Ebből már a kiképzések során mi is ízelítőt kaptunk.

— Milyen kiképzésben részesültetek?

— Mi még nem voltunk katonák és így valóban az elején kellett kezdeni — mondta Bartha Feri. — Szerintem kissé javítani kellene a gyakorlatokhoz szükséges elméleti oktatáson, mivel sok ismerethez csak önképző alapon jutottunk hozzá. Azaz kérdezősködtünk.

Még rövid ideje vagyunk csak munkásőrök, de elmondhatjuk, hogy igyekeztünk beilleszkedni a közösségbe és úgy éreztük, hogy ez sikerrel járt. A munkásőrszolgálat az előbbieken túl, elősegíti politikai ismereteink gyarapítását is.

Feltétlenül egyik legfontosabb „előnye" a munkásőrségnek, hogy

politikai iskola

a fiatalok számára. Kilépve a könyv lapjairól, itt valóban az élő politikával kerülnek szembe. Az idősebbek elbeszélései, a viták, amelyek különböző felfogású (bár lényegében azonos alapszemléletű) emberek között sajátos, élményszerű politikai nevelőmunkát fejtenek ki. Ezt itt az egyetemen nem tudnánk így megvalósítani.

Szanyi Jenő elvtárs, a kereskedelmi kar dékánja, aki ezeket a szavakat mondotta, maga is csaknem hat évig volt tagja a munkásőrségnek.

— 1957-ben, alakuláskor lettem munkásőr, s az együtt töltött hat esztendő valóban testvéri, baráti egységbe kovácsolt minket, tanárokat, hallgatókat, munkásokat egyaránt. A közös feladatok, amelyek feltétlen összmunkát követeltek meg, hozzájárultak még egy nagyon lényeges kérdés megoldásához is. A közös munka vállalása, a nyíltság segítettek eltörölni a munkások és értelmiségiek között az utolsó korlátokat is.

— Ha csak azt mondjuk:

évente 600 óra

az elfoglaltság, ez egy puszta szám, de hogy mi van e mögött! Őrség, fogadás a Ferihegyi repülőtéren, május elsejék, lövészetek. Jómagam többször voltam nyáron munkásőrtáborban is és ott a valóban igazi barátságban, szeretetben volt részem.

— Ezeket a mondatokat öt év szolgálat tapasztalatai hitelesítik. *Bánsági Pali* (negyedéves iparszakos hallgató), már „öreg" munkásőr. Na, persze, csak szolgálati éveire nézve. 1958 óta tagja az alakulatnak.

— Én voltam szinte a század gyereke és úgy is bántak velem, hogy igaz emberré fejlődjek. Sok segítséget kaptam az elvtársaktól.

Amikor egy munkásőr leteszi az esküt, megfogadja, hogy becsülettel fogja teljesíteni a kötelességét. S bár ezt nem írja elő a szolgálati szabályzat, az már valóban a becsület parancsa, hogy ezt az esküt a civil életben is betartsa.

Kéthly Katalin

CSEHSZLOVÁK FŐISKOLÁKON

Csehszlovákiában a pedagógiai nevelőmunka területének egyik legfontosabb feladata a főiskolák munkaszínvonalának megjavítása. Megállapították, hogy a főiskolák oktatási formái nem kielégítők. A főiskolai hallgatókat önálló munkára való nevelésének érdekében fokozatosan csökkentik a kötelező előadások számát (32—36-ról 25—28 órára), s a hangsúlyt az aktív oktatási formákra — a szemináriumokra és a laboratóriumi foglalkozásokra helyezik.

Az a cél, hogy a különösen tehetséges hallgatók már a tanulmányaik során felkészülhessenek tudományos munka végzésére. Azokat a hallgatókat, akik tudományos munkához szükséges képességekkel rendelkeznek, a felsőbb évfolyamok hallgatói közül fogják kiválasztani. Továbbképzéseiket a Csehszlovák Tudományos Akadémia professzorai és intézményei fogják irányítani. Speciális tanterv szerint mind az egyéni, mind a csoportos tanulásra nagy gondot fordítanak.

A Népművelésügyi Minisztérium határozata szerint a főiskolai tanárok munkaidejének legalább tíz százalékát tudományos kutatómunkára kell fordítani.

Az ország főiskolái 1964/65-ös tanévben a nappali tagozatra 23 500 hallgatót, az esti és levelező tagozatra 16 000 hallgatót vesznek fel.

A filmkör nagy sikere

Eddigi tapasztalatok, további tervek

Az év elején megalakult egyetemi filmkör rövid idő alatt nagy népszerűségre tett szert, de a részletek és a célok nagy része sokak számára még ismeretlen. Ezzel kapcsolatban tettünk fel néhány kérdést *Deák Ferencnek*, a filmkör vezetőjének.

— *Hogyan alakult meg a filmkör?*

— Egyrészt a más egyetemeken működő filmkörök sikere adta az ötletet. A legjobb, és a film történetében sokszor mérföldkövet jelentő alkotások egy részét a nyilvános mozikban egyáltalán nem vagy csak nagyon régen vetítették. Ezek mintegy iskolafilmek, s e fiatal művészet történetének áttekintésében éppúgy nélkülözhetetlenek, mint a nézők esztétikai fejlődése, kritikai érzékük kialakítása érdekében.

A filmkör megalakításának gondolatával Bán Róbert rendezőt kerestem fel, aki a kezdeményezést szinte saját ügyének tekintve, teljes odaadással intézte el mind a megalakulási, mind a később felmerült problémákat. Sikerült őt megnyerni a vetítéseket kísérő előadássorozat megtartására is. Bevezetőit a hallgatóság minden alkalommal érdeklődéssel figyelj és osztatlan sikert arat.

Köszönetet mondok még Bessenyei Lajos KISZ-titkárnak és Éliás Istvánnak, a kultúrosztály vezetőjének is, akiknek a lelkes támogatásért hálával tartozom.

— *A hallgatók érdeklődése megfelel-e a várakozásnak, milyen a látogatottság?*

— Az érdeklődés kezdetben rendkívül nagy volt. Az első filmnél igen sokan váltottak bérletet, így eleinte bérleten kívüli jegyeket nem is adtunk ki.

A helyzet később megváltozott. A bérletesek 20—30 százaléka nem váltja ki jegyét, míg a bérlettel nem rendelkezők tömegesen jelentkeznek. Kérésüket sokszor nem is tudom teljesíteni. Egyébként a látogatottság néhány film kivételével azonos, a bérlettel és anélkül váltott jegyek kiegészítik egymást.

— *Melyik volt a legjobban és melyik a legkevésbé látogatott film?*

— A legtöbb nézője a Resnais rendezte Szerelmem Hirosima című filmnek volt, szám szerint 621, legkevesebben Wajda „Csatorná"-ját tekintették meg 334-en. Itt is érdekes következtetést lehet levonni. Attól tartottam, hogy a vizsgaidőszakban elapad az érdeklődés. Mégis az történt, hogy január végén az „Éjszaka Margitjá"-nak mindössze 350 nézője volt, szemben a január közepén vetített Szerelmem Hirosimával. A meglepően nagy különbséget azt hiszem, csak a film körül előzetesen lezajlott heves vitával lehet magyarázni.

— *Sikerült minden tervezett filmet műsorra tűzni?*

— Több kitűnő alkotás tervezett bemutatása különböző okokból elmaradt. A „Négyszáz csapás" szélesvásznú film, ennek vetítésére a gép nem alkalmas. A „Rosemarie", a „Csodagyerekek" muzeális értéket képviselnek, mindkettőből egy-egy kópia létezik az országban, ezt pedig tulajdonosa, a Filmarchivum csak egészen kivételes alkalmakra adja ki. El akartam hozni a „Kifulladásig" című Godard-filmet is, a feliratozás hiánya azonban nehézséget okozott volna. Szeretném még a „Trapéz", „Országúton", „Esőcsináló" című filmeket is bemutatni, ezekre azonban már csak az őszi évadban kerülhet sor.

— *Milyen filmek következnek most?*

— Áprilisban a *„Szibériai rapszódia"*, a *„Modern Pimpernel"* és a *„Karambol"* kerül bemutatásra. Ez utóbbin meghívott vendégként jelen lesz az író-rendező Máriássy házaspár, valamint a főszereplők: *Balogh Zsuzsa* és egyetemünk hallgatója, *Bujtor István.*

Májusban az *„Egy év kilenc napja"* című filmet láthatják a nézők.

A márciusi műsor két filmje igen nagy érdeklődésre tarthat számot. Az Egyetemi Színpadon nemrégiben mindkettőt telt ház előtt vetítették. Szeretném, ha az érdeklődés nagyobb lenne, mint a legutóbbi „Mater Johanná"-n, amelyet a film értékéhez képest nagyon kevesen tekintettek meg.

Szőllősy Szabolcs

Farsangi utólagos

Nehéz az egyetemista élete! Egyik időszakból ki, a másikba be!

Az év kezdődik a vizsgaidőszakkal, jobban mondva a vizsgaidőszak folytatódik az év kezdetével. Tehát nem az év folytatódik a vizsgaidőszak kezdetével, csak a második félév kezdődik a vizsgaidőszak végével.

Aztán jön a farsangidőszak, amikor mindenki farsangi bálokon tölti szombat éjszakáit, és vasárnap reggeleit. Míg egy átlagdiák éjt-nappallá téve tanul a vizsgaidőszakban, addig ugyanő a farsangidőszakban nappalt éjjé téve tanul...

Ezután köszönt be a tavaszi kimerültség időszaka, mely rendszerint július 1-ig tart. Ez két részre osztható: tavaszi kimerültség időszak és júniusi vizsgaidőszak.

A farsangidőszakot — melynek kb. éppen most van vége — az jellemzi, hogy mindenki szorgalmasan készül a tavaszi kimerültségre, vagyis farsangi bálokat látogat.

Ilyen bálok: jogászbál, medikusbál, közgazdászbál, autósbál, gyalogosbál, rollerosbál, kertitörpék bálja, spenótevők bálja stb.

Egyesek azt mondják, mindegy az elnevezés, mindenütt egyformán nyüzsögnek, illetőleg hemzsegnek az emberek. Persze, azért különbségek is vannak: A jogászbált azért hívják így, mert csak ott lehet biztos az ember, hogy egyetlen jogász sincs jelen. Azért nevezik medikusbálnak a medikusbált, mert ott nincsenek orvosi egyetemisták. Állítólag a legutóbbin mégis találtak kettőt, de ők saját bevallásuk szerint úgy kerültek oda, hogy azt hitték, a gyermekkertészek farsangi bálja lesz ott, amire hivatalosak voltak.

—sz—

EGYETEMI KÖNYVESPOLC

Dr. Csikós Nagy Béla:

Árpolitika a mai kapitalizmusban

A szerző 1957 óta rendszeresen figyelemmel kíséri a tőkés világpiac árainak alakulását, a kapitalizmusbeli árjelenség jelenkori sajátosságait, az újabb polgári árelméleteket, valamint a tőkésállam növekvő árpolitikai aktivitását. Az évek során összegyűlt feljegyzések alapján adja közre a kapitalizmus árpolitikai irányzatainak elemzését.

Felmerülhet a kérdés: mennyiben hasznos számunkra a kapitalista ármechanizmus elemzése? — hiszen a célkitűzéseket a kapitalizmusban a monopolérdekek diktálják. Feltétlenül hasznos, mert a két világgazdasági rendszer nincs egymástól izolálva. A szocialista országok gazdasági kapcsolatban állnak a tőkés országokkal, mely kapcsolatok során átveszik a tőkés világpiac árait, miközben hatnak azokra.

Hasznos azért, mert a termelőeszközök ésszerű működtetése megköveteli azon feltételek rendszeres vizsgálatát, amelyek mellett a kapitalista piacokon előnyösen lehet lebonyolítani az áruügyleteket. Ez különösen a jelentős külkereskedelmi forgalmat lebonyolító szocialista országok számára fontos, amelyeknek import-áruszerkezetében a nyersanyag, export-áruszerkezetében pedig a készáru dominál. Ezen túlmenően a tőkés világgazdasági rendszer árviszonyainak ismerete a szocialista országok számára azért is fontos, mert egymás közötti áruforgalmukban — pillanatnyilag — a tőkés világpiac áraihoz igazodnak. Hogy hogyan használják fel a szocialista országok a belföldi árképzésben és a szocialista világpiacon a tőkés világgazdasági rendszer árait, még nincs egyértelműen meghatározva. A marxista közgazdászok vitatják a két gazdasági rendszer között szükséges és célszerű áruösszefüggések természetét, s így a teljes elkülönüléstől a teljes alárendeltségig minden lehetséges nézetnek akadnak követői. A könyv, ismeretanyagával, ehhez a vitához kíván segítséget nyújtani, természetesen nem a teljesség igényével.

A szerző rámutat arra, hogy a tőkés világpiaci árat pontosabban kell megfogalmazni, körültekintően kell kijelölni azokat a fő piacokat, melyek ármozgása jellemzi a tőkés világpiac áralakulását. Véleménye szerint elemezni kell a kapitalista belföldi ár és a tőkés világpiaci ár közötti eltérést és az azt kiváltó okokat. A továbbiakban szól a tőkésállam árpolitikai tevékenységéről; az árpolitikai irányzatokat a második világháború után érvényesülő formák között tárgyalja. Említést tesz arról, hogy a modern élet igényeit sokféle közvetítő rendszer képes csak kielégíteni, s így megnőtt a közvetítők száma. Ennek következtében megszaporodtak az árlépcsők. Az árak kialakításában jelentős a szállítási feltételek szerepe, ezért az árat kevésbé lehet az őt létrehozó környezetből kiszakítani.

A könyv a Kossuth Könyvkiadó gondozásában jelent meg 1964-ben.

— **Lakatos** —

KINEVEZÉSEK

Március elsejével új tanársegédeket neveztek ki egyetemünkön:

Goldperger István, Vértes Gábor politikai gazdaságtan tanszék, *Szennyessy Judit* belkereskedelmi tanszék, *Csáki Csaba* mezőgazdaság gazdaságtana tanszék, *Rupp András* pénzügyi tanszék, *Knopp András* filozófia tanszék és *Péterffi János* közlekedési tanszék.

A filmkör márciusi műsora

Március 9-én, hétfőn este fél 7-kor:

Egy nyáron át táncolt című svéd film.

Március 23-án, ugyancsak hétfőn este fél 7-kor:

Az aranykakas című színes amerikai revüfilm kerül vetítésre.

Bérlet nélküli jegyek az előadás napján 17 órától válthatók a kultúrosztályon, Deák Ferencnél.

Erdős Tibor:

Az állami monopolkapitalizmus néhány problémája

Az első részben a szerző az állami monopolkapitalizmus kialakulásának okait ismerteti: Az állami monopolkapitalizmus létrejötte szükségszerű: egyrészt, mert a monopolkapitalizmus kialakulása után a tőkés viszonyok fejlődése, erősödése következtében törvényszerű az állami monopolkapitalizmus fejlődése is, másrészt, a tőkésállamot konkrét gazdasági okok is késztetik a gazdasági beavatkozás fokozására. Ilyenek például: a technikai haladás következtében szükségessé vált beruházások, melyeket a magántőke nem mindig tud és akar finanszírozni, a piacproblémák fokozása, stb.

Az állami monopolkapitalizmus lényegét tekintve gazdaságpolitika, a monopoltőkés állam gazdaságpolitikája. Létrejöttének alapvető oka a kapitalizmus alapvető ellentmondásának kiéleződése. A tőkés újratermelés befolyásolására jött létre, a kapitalizmus létének fenntartására; rendeltetése, hogy biztosítsa a profitszerzés kedvező feltételeit, elsősorban a monopóliumok javára.

Az államkapitalizmus, bár nem oldja meg a kapitalizmus alapvető ellentmondását, lehetővé teszi a termelőerők további fejlődését a tőkés termelési viszonyok keretén belül.

VALÓSÁG – FILM – MŰVÉSZET

ÉVA A 5116

A filmet a plakátokon, helytelenül dokumentumfilmnek hirdetik. Valójában cinema vérité, de ez a fogalom nálunk nem használatos, s ezért a filmhez kapcsolva a műfaj néhány főbb vonását szeretném ismertetni.

A cinema vérité — a valóság filmje — alkotói módszer, amely a filmen, ami a közönség elé kerül, az élet eredeti megnyilvánulásai alapján, a történet valóságos menetének megfelelően fejti ki mondanivalóját. Ezzel megfosztja a rendezőt attól az előjogától, hogy ismerje és meghatározza alakjait.

A filmművészetben már régen benne rejtőzött az alapgondolat, de a műfaj önállósulása Jean Rouch francia filmrendező nevéhez fűződik. Rouch eredetileg etnográfus és szociológus, a négerek problémáival foglalkozik. Első filmje az ÉN, EGY NÉGER is szociológiai kutatásainak illusztrációja, egy néger munkás életének rekonstruált dokumentuma. Mint Rouch írja, ekkor ismerte fel, „a felvevőgép éppen olyan hasznos lehet azokra, akik előtte állnak, mint a nézőre". Azaz a film alakjait megváltoztatja a film elkészítése. Ezt a filmművészeti metamorfózist használja fel eddigi legjobb filmjében, az AZ EMBERI PIRAMIS-ban.

Azzal a szándékkal kezdett filmjéhez, hogy „felhasználja a felvevőgépet, annak kimutatására, bizonyítására, hogy a faji szemlélet mítoszai demisztifikálhatók, ha olyannak ábrázoljuk őket, amilyenek: kissé naivaknak, kissé gyerekeseknek".

A fehér és fekete diákok kapcsolatainak dokumentumát akarta elkészíteni, de a körülmények, nevezetesen az, hogy ilyen kapcsolatok a közös iskola ellenére sem voltak, arra kényszerítette őt, és egy csapat diákot, hogy mesterségesen hozzanak létre kapcsolatokat azzal, hogy filmet forgatnak róla. Az adott szituáción belül pedig mindenkinek vérmérséklete szerinti spontán reakcióit rögzítik a celluloidszalagra.

A film így önmaga motorja lett. A film belső logikája arra kényszerítette a rendezőt, hogy továbbmenjen, és egy megrendezett jelenettel, amelyről mi is tudjuk, hogy az, művészi alkotássá, egésszé tegye filmjét. Tehát túllép a műfaji határokon, hogy koncepcióját, mondanivalóját egészében fejthesse ki

Egy kellemes nyári délutánon két lány, egyiknek kezében mikrofon, a másiknál magnó, Párizs egyik utcáján megkérdezik a járókelőket: „Boldog-e ön?" Így kezdődik Rouch EGY NYÁR TÖRTÉNETE című filmje (1960). A második rész az aktuális politikai kérdések, a harmadik pedig a film „szereplőinek" vitája a filmről. A film ilyen határozott tagolása a forgatás során megváltozott rendezői koncepciókat tükrözi. Csak az első rész készült az eredeti elképzelés szerint. Ez egyéni vallomások sorozata, amelyet egységgé csak a közösségi oldal, a társadalommal való kapcsolat tehet. Ennek két módját alkalmazzák: az egyik a politikai vita, a másik történelmi visszapillantás. Egy háborús film forgatásához az amerikai rendező visszaállította a Concorde tér német megszállás alatti képét, s itt végigsétál Marcelline, az egykor deportált zsidólány, és „...az a néhány mondat, amit Marcelline mond, miközben alvajáróként megy előre, szívszaggató módon tárja fel magányát, borzadását, az egész korszaktól. Ebben a pillanatban érezzük, hogy az egyén sorsa korához, kora történelméhez kötődik, mert Marcelline és a történelem között létezik a feledhetetlen szenvedés köteléke, ami összekapcsolja szíve rendetlen dobogását a korszak emberének félelmével". (Téléciné, 1961. december.)

Műfaji szempontból:

1. a film a hitelesség és a spontán emberi reakciók érdekében lemond a technikai tökéletességről;

2. A forgatás során fontos az alanyokkal való kapcsolat, a bizalom légkörének megteremtése, ami az egyetlen eszköz arra, hogy a „szereplő" megszabaduljon gátlásaitól;

3. a montázs, az összeillesztés során a sokszoros filmanyagból a kritikus pillanatoknak, azoknak a felvételeknek a kiválogatása, ahol a „szereplő" problémái legélesebben, légtisztábban nyilvánulnak meg.

Nálunk eddig Sára—Gál CIGÁNYOK és az ODA-VISSZA című filmje készült ezzel a módszerrel. Ezekben a filmekben a dokumentumjelleg bontakozik ki erősebben. Elek Judit TALÁLKOZÁS és Herskó Anna KÉZENFOGVA című filmjei viszont a cinema vérité másik oldalának a spontán emberi megnyilvánulások kutatásának szép példái.

Nádasy László filmje, az ÉVA A 5116, két nagy egységből áll. Az első azoknak a bemutatása, akik az újságokban megjelent cikkek nyomán, mint Éva rokonai, jelentkeztek, a második pedig Éva magyarországi látogatása, ugyanis a Kossuth Zsuzsa Gimnázium egyik osztálya meghívta őt. Éva ennek során meglátogatja azokat, akik úgy vélik, hogy hozzátartozói.

Maga a rendező a Népszabadság egyik cikke alapján ismerte meg a történetet, amely kitűnően alkalmas, amint ezt nagyon jó filmje is bizonyítja — a fasizmus által okozott feledhetetlen szenvedések művészi megfogalmazására, s így történelmi felelősségünk tudatosítására.

A téma, mind művészi, mind erkölcsi, emberi vonatkozásban a dokumentum hitelességét, a spontán emberi reakciók eredeti rögzítését kívánta, mint alkotói módszert, s így a cinema vérité műfajának egy új, nagyon izgalmas, jelentős alkotása született.

10 000 méter kép- és 30 000 méter hanganyag volt a forgatás végén. Ebből kellett kiválogatni azt a 2475 métert, amelyből a film áll. Ha néhányszáz méterrel rövidebb lenne, azaz, ha a rendező következetesebben ragaszkodik koncepciójához, egységesebb művészi hatást, jelentősebb élményt nyújtott volna.

A film már indulásával nagyon magas érzelmi feszültséget kelt egyrészt a kép és hang aszinkronitásával, másrészt az egyik legmegrázóbb apa-ábrázolásával. Egy mélyen megrendült férfiarcot látunk, izgatott hangot hallunk: „18 év alatt egyszer sem mondtam, hogy meghalt a lányom", de a képen levő férfi nem beszél. A képen a tűrés, a fájdalom idegessége, a reménykedő a hangban. A művészi hatásvisszatükrözés e ragyogó példája mellett kitűnő a film addig, míg a sok kis Éva történetén keresztül a kor történelmi levegőjét, a konkrét történelmi gyermeksorsok felidézését kapjuk. Viszont a túlmagyarázás, jelen esetben a dokumentumjelleg túlságos szabadon engedése, a szükségesnél több és azonos családi tragédia felidézése miatt, elveszítjük a történelmi légkört, és ezzel nemcsak érzelmi azonosulásunk és a film mondanivalójának megértésében támadnak zavarok, mert a rendező vét a műfaj „kritikus pillanatok kiválogatása", ezzel együtt a művészi ábrázolás konkrétságának követelménye ellen is. De még a műfaj határain belül vagyunk.

A film másik csúcspontján, a „vagonok és rács" jelenetnél viszont túllépi azokat a rendező, amikor egy apa szavait a film nyelvén is megfogalmazza és ezzel rádöbbenti a nézőt félelme eredetére. Ez a film legemlékezetesebb jelenete.

A film második részében a központi alak a 20—21 éves Éva Krcz, majd minden filmkockán szerepel, mégsem jutunk hozzá közelebb, nem tudunk meg róla többet, mint a film kezdetén. Szeretné megtalálni szüleit, megtudni, kik ők, s ez a vágy, de csak ennyi, amit reakcióiból megtudunk, amikor a gyermekeket elvesztettekkel, az ő vállalókkal találkozik. Elismerjük, a nyelvi korlát megakadályozta a rendezőt abban, hogy Évával megfelelő kapcsolatot kialakítson, de Éva és Szymanski beszélgetésének magnófelvétele és annak feliratos közlése, vagy ugyanígy a szüleiket már megtalált fiatalok és Éva beszélgetése sokban segíthette volna a film egységének megteremtését.

Maga a dokumentációs anyag mély, emberi érzelmeket tár elénk, a szereplőkkel együtt bennünk is él a remény, érezzük azt a feszültséget, amit a daktiloszkópiai vizsgálat eredményét várók átélnek. De a tragédiák, amelyeket Éva jelentkezése, egy konkrét eset felidéz, feltétlenül megkívánják a művészi megfogalmazást is. Ez azonban hiányzik. Így a második rész művészileg kevésbé értékes, mint az első.

A táncjelenetbe belevágott auschwitzi képek ugyan megdöbbentenek, de nem mondanak többet, vagy másképp, mint maga a történelem, amely ebben az esetben úgy alakult, hogy Éva ne találja meg szüleit. Ezzel nem a film, hanem a történelem határozta meg a kritikus pillanatot, kérlelhetetlen valóságával ismételten figyelmeztetve a feledhetetlen szenvedés ellen.

Kékesi József

A LEGNEHEZEBB ÉV?

„Vándorútra" indultunk az illetékes tanszékre, hogy megtudjuk, miért a másodéves iparszakosok eredményei lettek a legrosszabbak az első félévben egyetemünkön. A megkérdezettek között a dékán elvtárstól, az illető szak hallgatóiig mindenki megtalálható, így reméljük, hogy valóban rá tudunk mutatni az okokra, amelyek a gyenge eredményt okozták. Kezdjük tehát a körutat!

Önálló...

A matematika tanszék véleménye szerint ez a szak sem sokkal rosszabb, mint a többi, azonban ebből még nem lehet túl virágos következtetéseket levonni; rengeteg az utóvizsga.

A II/2-es iparszakos csoport politikai gazdaságtan szemináriumának vezetője, *Báger Gusztáv* így nyilatkozott:

A csoport jó eredményt, 3,7-et ért el. Azonban, ha figyelembe vesszük, hogy 9 jeles mellett egy négyes sincs, csak csupa hármas, kettes, látjuk, hogy valami itt sincs rendben. A csoport év eleji hallatlan passzivitásában váratlan fordulat állt be a félév közepén: a csoport fele élénken részt vett a közös munkában. Ezt az állapotot tükrözik a félévi eredmények is. Szeretném elérni, hogy a többiek is aktívabban dolgozzanak a jövőben. A hallgatóknak önálló munkára kellene szokniuk, és arra, hogy az összefüggések önállóbb megfogalmazásával szerepeljenek.

Megdöbbentő eredményeket hozott az orosz vizsga: 169-ből 14 utóvizsgát. *Nagy Vilmosné* és *dr. Köves Teofilné* válaszoltak kérdéseinkre:

— Az oktatók a rossz eredmény okát abban látják, hogy hatalmas az eltérés a tanszék követelményei és a között, amit a hallgatók követelménynek hisznek. Legnagyobb részük az olvasmány kipreparálására korlátozza a tanulást és így a heti kétórás gyakorlat a fordítások ellenőrzésével telik el. Holott a gyakorlat célja a tanult szavak begyakorlása és a beszédkészség fejlesztése lenne. Erre azonban már nem jut idő. A hallgatók önállóságával is baj van, éppen csak a kiszabott munkát végzik el. Nagyon kevesen vannak, akik a házi olvasmányokból rendszeresen készülnek és olvassák a Pravdát.

A gyakorlati jegyet nemcsak a zárthelyin elért eredmény, hanem az évközi munka is befolyásolja. Itt kell megemlíteni azokat a hallgatókat, akik alapos tudással jöttek a középiskolából, de a rendszertelen és hanyag munka következtében eredményük lerontott. Nehezíti a munkát az aktivitás hiánya, s a hiányzások magas száma is.

Elmélyültebb munkát

A jobb eredményt a Nyelvi Intézet oktatói szerint csakis az elmélyültebb, gondosabb munka hozhatja meg.

Bikics István, dékán a technológia terén elért eredményekről beszélt.

— A tavalyi másodévesekhez képest az idén aránylag kevés a bukás. A tavalyi első évhez viszonyítva azonban mégis sok. Miért? Mert a jelenlegi jegyzet elavult, így az előadás anyaga eltér a jegyzetétől. A hallgatók azonban nem járnak rendszeresen előadásra, vagy ha járnak is, nem jegyzetelnek, és így nem tudják követni a tananyagot. A másik probléma az, hogy a technológia nehéz tárgy és elsajátításához bizonyos készség kell.

Hallgatókkal is beszélgettünk problémáikról. Az egyik hallgató a közösségi szellemet hiányolja.

— Sajnos nincs meg az egymást segíteni akarás és ez a tanuláson és a KISZ-munkán egyaránt meglátszik. Sokan nem látják be, hogy egymás segítésével sokkal többre lennének képesek.

A másodév nehezebb

Egy másik megkérdezett másodéves iparszakos hallgató így vélekedik:

— Az előző év alapján könnyű volt, és sokan jól megéltek úgy is, hogy csak a vizsgaidőszakban tanultak. A második év azonban jóval nehezebb, és mint az eredmények is mutatják, semmivel sem lehet a rendszeres munkát pótolni.

Még az év elején kialakult az a nézet, hogy az előadásokra nem érdemes járni, s így a szigorlatok évében, amikor egyre több tárgyból egyre nagyobb anyagot kell „bevenni", előtérbe kerül a „Gellért-tanszék" és a mozi.

A felvételi vizsgán sokan megfogadták, hogy rendszeresen tanulnak, de az első félév rendszeres munkája legfeljebb a második félévre hat ki, a harmadikra már semmi esetre sem.

A hétvégék kihasználása körül sincsenek rendben a dolgok. Bátran mondhatjuk, hogy a hallgatóknak csupán 1-2 százaléka használja fel a szombatot tanulásra, kötelező irodalom olvasására. Legtöbbjüknek már pénteken megkezdődik a hétvége, a szórakozás. Talán az első félévi rossz eredmények, intő például szolgálnak. A megkérdezett hallgató a 4-es csoportot hozta fel követendő példaképpen, ahol már az első félévben is rendszeresen, közösen készültek fel a filozófia és a matematika zárthelyikre.

Egyetemi élet

Nem véletlen, hogy utolsónak hagytuk Bikics István elvtársnak, dékáni minőségében adott nyilatkozatát, mert úgy érezzük, összefoglalja a felvetett problémákat és megoldást próbál találni.

— Valóban szerepet játszhatott az elért „eredményekben" az, hogy a tantárgyak az első évhez képest nehezebbekké váltak. A valódi ok azonban nem itt keresendő. Az elsőévesek között még a középiskolai szellem dominált, a másodéven viszont az úgynevezett „egyetemi élete". A nagyobb, a rosszul értelmezett szabadság azonban bizonyos fokon hanyagsággal, nemtörődömséggel kapcsolódik. Kialakul egy individualista szemlélet, amely összeegyeztethetetlen a kollektív szellemmel.

Ennek orvoslása a KISZ-munka jobb megszervezésével érhető el. Ezenkívül szorosabb kapcsolatokat kellene kiépíteni a nevelőtanárokkal, és így lehetővé válna a hiányzások csökkentése is.

Fery—Szűcs

Nemcsak a matematika tanszék ügye

Az egyetemünkön folyó matematikaoktatással kapcsolatban hozott határozatot február 10-én az Egyetemi Tanács.

Egyetértve az előterjesztéssel, a tanács állást foglalt a matematikai oktatás hatékonyságának fokozása mellett. A kvantifikációs módszerek közgazdasági alkalmazásának rohamos térhódításából következő oktatási feladatokat azonban arányosan, a túlzásokat és az öncélúság esetleges veszélyét leküzdve kell megoldani.

A felvételivel kapcsolatban kívánatos lenne, hogy az átlagosnál jobb matematikai érzékkel és felkészültséggel rendelkező diákok

nagyobb számban jelentkezzenek a terv-matematika szakra

— ennek érdekében a terv-matematika szakot széles körben népszerűsíteni kell.

Felvételi vizsgán a közgazdasági technikumban érettségizettek

csak a technikum matematika anyagából vizsgáztathatók.

A felkészültségbeli különbségeket a hallgatóknak egyetemi tanulmányaik elején kell áthidalni, a lemaradást behozni.

A matematikai alapképzés az első három félévben történik, összesen 210 órában. A matematika tananyagot pedig oly módon kell átdolgozni, hogy kezdettől fogva áthassák közgazdasági példák, az alkalmazás konkrét lehetőségei.

A matematika oktatásának idomulni kell a közgazdasági képzéshez,

ami didaktikailag is az anyag tömörítését követeli meg.

Az Egyetemi Tanács egyetértett azzal, hogy a Bevezetés a gazdasági programozásba című tárgy a negyedik félévben, 60 órában kerüljön oktatásra.

Továbbá, a közgazdasági szaktárgyakban fokozott jelentőséget kell tulajdonítani és ennek megfelelően nagyobb teret biztosítani a kvantitatív módszereknek. Ehhez matematikusok közreműködésére van szükség, ezért meg kell találni azt a szervezeti formát, mely a kooperációt legeredményesebben tudja szolgálni. A szaktanszékeknek tananyagaikat matematikai szempontból a következő tanévben felül kell bírálni.

A kvantitatív módszerekkel áthatott közgazdasági szemléletre

csak matematikailag is felkészült oktatógárda

képes nevelni, ezért törekedni kell az oktatók matematikai továbbképzésének előmozdítására. Új oktatók felvételénél, a kádermunkában egyik szempontként a matematikai felkészültséget is figyelembe kell venni.

Szükséges a matematikai módszerek alkalmazásával foglalkozó centrum kiépítése, ugyanakkor azonban a szaktanszékek matematikusokkal való megerősítése is.

A matematikaoktatás hatékonyságának lemérésére az új államvizsga-rendszer szerinti szakvizsgákon, illetve a szakdolgozat megvédésével kapcsolatban meg kell vizsgálni, hogyan sajátította el a hallgató a matematikai módszerek alkalmazásának készségét.

Villámportré

Vége van már a félévi hajrának. Eredménye egyeseknek örömet, másoknak bánatot jelentett.

Gyakran elmondták már jó tanulóink, milyen módszerrel tanulnak, melyiket tartják legeredményesebbnek.

Most más jellegű kérdésre kérek választ három elsőéves kitűnő hallgatótól. — Az érdekelne bennünket, mivel foglalkoztok szabad időtökben, mi a legkedvesebb szórakozásotok?

Ertsei Attila

— Hogy mivel foglalkozom szabad időmben? Sok minden érdekel; különösen az irodalom, filmművészet, színház. Sokat foglalkozom tánczenével, gyakran járok táncolni is.

A hét napjait általában úgy osztom be, hogy inkább a hét elején tanulok, s szabad időmet (szombat, vasárnap) a szórakozásnak, olvasásnak szentelem.

Szalay József

Már középiskolás koromban egyik legkedvesebb időtöltésem a vízilabdázás volt. Most is igyekszem időmet úgy beosztani, hogy esténként részt vehessek az edzéseken.

Természetesen ezenkívül — és a kötelező irodalmon túl is — sokat olvasok. Mint minden fiatalt, engem is érdekel a színház, a mozi.

Soós Károly

— A tanuláson kívül sokat foglalkozom idegen nyelvekkel, elsősorban a francia nyelvvel és irodalommal, melyet eredetiben olvasok.

Szívesen járok moziba, szorgalmas tv-néző vagyok. Szabad időmben sokat foglalkozom könnyűzenével is.

— Nádor —

Fasching 1964.

Budapesten tanuló német egyetemisták farsangi bálja

A bálon megjelent Herr Frietsche, az NDK budapesti nagykövetségének kereskedelmi attaséja, a Budapestre akkreditált külföldi képviseletek, valamint a rendkívüli és meghatalmazott nagy tömegek.

★

Nyugodtan állíthatjuk, hogy ez a bál volt a farsang legérdekesebb és legszínesebb színfoltja. Minden tele volt színnel. A részvevők a legtarkább jelmezeket viselték. Volt ott Seherezade, néger kalózlány, török basa (kilátszott a szőrös hasa), egy édes kis német cica, keresztes vitéz (de lehet, hogy keresztes pók volt). Egyik lány egy maga köré tekert pokrócban jelent meg, de a legtöbb német lány harisnyanadrágban volt... csak!

Itt nem okozott problémát a németeknek a magyaroktól való megkülönböztetése. Akin nem volt jelmez, az biztosan magyar volt.

★

Erről a bálról természetesen a német nyelvi kör sem hiányozhatott. Testületileg kivonult. Azaz csak fél testtel. Ugyanis a német diákok megoszlása meglehetősen aránytalan: egy német fiú-főre 3,2 német lány esik, ezért a meghívásban „szigorúan" kikötötték, hogy a nyelvi körnek csak himnemű tagjai jöhetnek el. Mint utólag kiderült ezt nem kellett volna olyan komolyan venni, hiszen a bejáratnál nem is ellenőrizték.

★

A német farsang más, mint a magyar. Sokkal inkább megvan benne a klasszikus karneváljelleg. Sokkal felszabadultabb, tombolóbb. A jelszó: „Mindent bele, egy éjszakára legyünk bolondok!"

Volt, akinek annyira megtetszett ez az állapot, hogy első farsangi bálja óta állandóan tartja „formáját", van, akinek ehhez még farsangi bálra sincs szüksége.

★

A jelmezek közt volt egy papagáj, meg egy mezei búbos gőgicse. Mindig egymással táncoltak. Sosem tudtuk, hogy melyik a madár.

Mindegy, madár — madár.

★

Rosszmájú német fiúk azt mesélték, hogy csak azok a német lányok jöhettek el Budapestre tanulni, akiknél nem kellett attól tartani, hogy tanulmányaik elvégzése után Magyarországon maradnak, mert Kis Jánosné vagy Nagy Istvánné lesz belőlük.

A bál alapján nem tudom, hogy ezzel a megállapítással vajon a magyar lányoknak akartak hízelegni, vagy az otthon maradottakat dicsfénnyel bevonni.

—Székely—

FÉLKÉSZ VIRSLI

Katonai szolgálat még az egyetem előtt

Az új honvédelmi törvény, amelyet az országgyűlés az elmúlt évben fogadott el, kimondja a bevonulási korhatár 18 évre való leszállítását. A törvény élénken foglalkoztatja a fiatalokat és szülőket, ezért most tájékoztatjuk lapunk olvasóit ezzel kapcsolatos néhány kérdésről.

A honvédelmi törvény elfogadását alapos előkészítés előzte meg. Tanulmányozták a fiatalabb korúak kiképzésének tapasztalatait, és megállapították, hogy a mai 18 éves fiúk fizikai erőnléte és szellemi felkészültsége megfelel a kiképzés által támasztott követelményeknek. Ezt lehetővé tette az, hogy a hadsereg mai, technikai felkészültsége mellett a kiképzés nem igényel olyan fizikai megerőltetést, ahogy az a köztudatban általános. A legfőbb szempont az új törvény létrehozásakor az volt, hogy a katonai kiképzést közvetlen az iskolai oktatás után helyezve, egységes oktatási és nevelési rendszert hozzunk létre.

Az új honvédelmi törvény alkalmazásával egy régi ellentmondás oldódik meg. Népköztársaságunk alkotmánya kimondja, hogy minden állampolgár kötelessége a haza védelme. Viszont éppen azoknak a fiataloknak a nagy része, akik a legtöbb támogatást, tanulási lehetőséget kapták a társadalomtól, állampolgári kötelezettségeiknek ezzel a jelentős pontjával adósak maradtak.

Az elkövetkező években tehát általánossá válik, hogy a fiatalok egyetemi tanulmányaik megkezdése előtt teljesítik a katonai szolgálatot. Az új rendszerre való áttérést fokozatosan, több éven keresztül valósítják meg. Az 1946-os évfolyamból ebben az évben bevonultathatók azok, akik a hadsereg szempontjából szükséges polgári szakképzettséggel rendelkeznek, akik nem tanulnak tovább, akik kérik bevonultatásukat, akiket 1964-ben előzetesen vettek fel az egyetemre. Az utóbbiak 1965 augusztusával leszerelnek és szeptemberben megkezdik tanulmányaikat. Az egy év katonai szolgálatot gyakorlatban eltöltött időként ismerik el az egyetemek. Azok a fiatalok, akik 1964-ben felvételt nyernek valamely felsőfokú oktatási intézménybe, és meg is kezdik tanulmányaikat, szolgálathalasztást kapnak.

Azok a fiatalok, akiknek a felvétel nem sikerül, és bevonulnak, a felvételt a következő évben is megismételhetik. Siker esetén a szolgálat letelte után kezdhetik meg tanulmányaikat. A hadsereg az előkészítő tanfolyamon való részvételt biztosítani nem tudja, de a fiúk tankönyveket vihetnek magukkal és kulturális foglalkozás alatt vagy a szabad időben készülhetnek a felvételi vizsgára.

A szolgálathalasztás rendszere érvényben marad. Szolgálathalasztást kapnak a felsőfokú oktatási intézmények hallgatói tanulmányaik befejezéséig, a harmadik és negyedik osztályos középiskolások 20 éves korig. Az érettségizett ipari tanulók az egy év gyakorlati idő megszerzése érdekében 21 éves korig kaphatnak halasztást, a gyengébb fizikumú fiatalok 23 éves korig kaphatnak egészségügyi szolgálathalasztást.

HAGYOMÁNY?

Tumultus az ebédlőben. Óriási forgalom, nevetgélés, többen tálcákkal egyensúlyoznak.

— Szabad ez a hely?

Ketten ülnek az asztalnál, két lány. Az egyik felpillant, rábámul a kérdezőre, majd felismeri, egy iparos áll előtte. Ellenségesen, kurtán csattan a hangja:

— Foglalt!

De már az iparos is bánja, hogy kérdezett valamit, hiszen ő is csak most látja, hogy külkeres mellé akart leülni! Még elgondolni is rossz. Ezek közé a felfújt békák közé!

★

A példa talán túlozó, nem biztos, hogy ez a jellemző. Mégis! Hogy állunk ezzel az egyetemi problémával: „szaksovinizmus"? Sokat halljuk, még a Közgazdászban is megjelent (1964. február 10.) hogy a külkeres lekezeli a belkerest.

Köztudomású tény, hogy a középiskolások, és főleg szüleik számára legnagyobb vonzóereje a „külföldi utazgatás" gondolatának van. Nosza, külkeresnek jelentkezik az ábrándozó. Ezeknek egy része külkeres lesz — ezt nem egyszer megbánja —, más része pedig a többi szakra kerül, esküdik rá, hogy jó cserét csinált, de mégis megmarad benne a fullánk, bántja az önérzetét, hogy átirányították. Ezek után pedig árgus szemekkel figyeli a külkerest, miben nyilvánul meg annak magasabbrendűsége. Semmiben. Mert, ha valaki komolyan veszi egyetemi tanulmányait, nincsen hátrányos helyzetben, hiszen a többiek is tanulhatnak nyelveket. A különbség csak az, hogy a külkeresnek „könnyebb" egész évben nyelvet tanulnia, mert a nyelvtanár rákényszeríti, már pedig azt is mindenki tudja, hogy a diák lehetőleg csak akkor tanul, ha szorul a hurok.

A külker-belker vagy külker- többi szak ellenéte a felsőévesekről hagyományként száll az ujoncokra. Mármint az eszme. Előbb csak pislog nagyokat az elsőéves hallgató, hogy vajon mi értelme van az ilyen „szaksovinizmusnak", aztán gyanakodva figyeli társait, majd ahányszor egy ellenszenves, hányaveti feltűnési viszketegségben szenvedő személyt lát, már azonnal aszszociál: külkeres!

Pedig minden ellenkező hiresztelléssel szemben mi, külkeresek, szintén emberek vagyunk. Előfordul, hogy egyikünk-másikunk pökhendi vagy rosszabb pillanataiban ingerült, de más szakmabeliek között talán nincsenek ilyenek?

Úgy tűnik, hogy sikerült létrehozni egy összetartó, összekapcsoló erőt, az egyes szakok között: a külkerellenességet. Az is lehet, hogy magam is csak felfújom a problémát, hiszen eddig már nem egy iparossal, tanári szakossal, belkeressel, pénzügyessel beszéltem, s nekik nem volt bajuk a külkeresekkel. De akkor miért merül fel ez a kérdés egyeseknél újra meg újra?

Azt hiszem, ez a téma megérett rá, hogy megvitassuk és az esetleges félreértéseket tisztázzuk.

Bencsik Sarolta

VÁLASZ! Melyik tetszik?

Az UNESCO állította össze az alábbiakban közreadott 13 életfelfogást, azzal a céllal, hogy több ország egyetemi ifjúságának véleményét kérje róla. A világ minden részéből összegyűjtött válaszokból készülő statisztikai felmérésben hazánkat a Veszprémi Vegyipari Egyetem hallgatóinak véleménye képviseli.

Az Egyetemünk című lapból átvett felsorolást nem statisztikai elemzés céljából közöljük, hanem vitaanyagként.

Irjátok meg, melyiket tartjátok helyesnek, személyesen melyik életmódot tekintitek követésre érdemesnek. Arról is mondjatok véleményt, milyen hibákat találtok az életfelfogások összeállításában.

1

Az egyén tevékenyen vegyen részt saját közösségének életében nem azért elsősorban, hogy megváltoztassa, hanem azért, hogy a legjobbat, amit az ember már elért, megértse, megbecsülje, és megőrizze. Kerülje a túlzó vágyakat és mérsékletre törekedjen. Az élet jó dolgait kívánja, de rendezett módon. Az életben szükség van a világosságra, egyensúlyra, disztingváltságra, kontrollra, kerülni kell a közönségességet, vagy a rajongást, az irracionális viselkedést, a türelmetlenséget és az élvezetekbe való belemerülést. A barátság becsülendő, de ez ne jelentse a könnyű bizalmaskodást sok emberrel. Az életben szükség van a fegyelmezettségre, az érthetőségre, a jó modorra és arra, hogy az ember lépéseit előre lehessen látni. A társadalmi változásokat lassan és gondosan kell lefolytatni, hogy az emberi kultúra vívmányai veszendőbe ne menjenek. Az egyén fizikailag és társadalmilag legyen aktív, de ne izgatott vagy radikális módon. A tevékeny életet a rend és az értelem medrében kell lefolytatni.

2

Az egyén általában maga vágjon utat magának, biztosítsa önmaga számára lakása egyéni otthonosságát, legyen sok ideje a maga számára, kísérelje meg saját élete felett megszerezni az irányítást. Az ember legyen elég önmagának, reflektáljon, meditáljon, ismerje önmagát. Ne törekedjék a társadalmi csoportokkal való bensőséges kapcsolatra álljon el a tárgyak fizikai alakításától, vagy a fizikai környezet ellenőrzésének kísérletétől. Külső életünket egyszerűsítenünk kell és mérsékelnünk azokat a vágyainkat, amelyek kielégítése rajtunk kívül álló fizikai és társadalmi erőktől függ.

Figyelmünket önmagunk csiszolására, tisztázására, önirányítására kell összpontosítanunk. A külsőséges élettől nem is várhatunk, de ne is igényeljünk sokat. Kerüljük a személyektől és dolgoktól való függőséget. Életünk középpontját önmagunkban, belül találjuk meg.

3

A másikkal együttérző kapcsolat központi dolog az életben. Az emberi vonzalom a legtöbb: az a vonzalom, amelyben nyoma sincs önmagunk ráerőszakolásának másokra, vagy a mások saját céljainkra való kihasználásának. Kerülni kell a mohóságot a birtoklásban, a szexuális szenvedély hangsúlyozását, a hatalom hajszolását, személyek és dolgok felett, az értelem túlhangsúlyozását, a helytelen és túlzó önmagunkkal törődést — mivel mindezek akadályozzák a személyek közötti együttérző szeretet kialakítását. Pedig ez ad egyedüli értelmet az életnek. Ha agresszívek vagyunk, elzárjuk olyan emberi tulajdonságok iránti fogékonyságunkat, amelyek nagyban alakíthatják igazi személyi fejlődésünket. Ezek szerint tisztítanunk kell önmagunkat, korlátoznunk ön-hangsúlyozásunkat, befogadóvá, értékelővé és más személyek iránt segítőkésszé kell válnunk.

4

Az életnek örülni kell, minden érzékünkkel, jó étvággyal és teljes odaadással. Nincs szükség arra, hogy kontrolláljuk a világ folyását, a társadalmat vagy a mások életét, hanem legyünk a dolgok és személyek iránt nyitottak és befogadóképesek és tudjunk gyönyörködni bennük. Az élet inkább ünnep, fesztivál, mintsem műhely, vagy a morális fegyelmezésre kitalált iskola. Engedjük azt, hogy minden és mindenki szeresse önmagát — ez fontosabb, mint az, hogy tegyünk valamit, vagy a jót tegyük. Ez az öröm azonban mégis követel annyit, hogy én-központúak legyünk, hogy élesen tudatában legyünk annak, ami törtörténik és szabadok legyünk újabb történésekre. Ezért kerülnünk kell azt, hogy belebonyolódjunk a dolgokba, ne függjünk túlságosan egyes emberektől vagy dolgoktól, ne áldozzuk fel önmagunkat; maradjunk magunknak, hogy legyen időnk meditációra és tudatában legyünk önmagunknak. Magány és társas kedv együttesen kellenek a jó élethez.

5

A személy ne temetkezzék önmagába, ne húzdjék vissza az emberektől, ne legyen zárkózott és ön-központú. Inkább vegyen részt a társadalmi kollektívában, lelje örömét az együttműködésben és bajtársiasságban, szövetkezzék másokkal eltökélt tettekben a közös célok megvalósítása érdekében. A személyek lényegében társadalmiak és tevékenyek; az élet egyesítse az energikus csoporttevékenységet és az együttműködő csoportszórakozást. Az elmélkedés, a visszahúzódás, az önelégültség ápolása, az elvont intellektualitás, a magányosság, a birtoklás hangsúlyozása —, mindez elvágja azokat a köteleket, amelyek a személyeket összekötik. Az ember a külső dolgokban ízlésesen éljen, örvendjen az élet javainak, dolgozzon együtt másokkal, hogy biztosítsák mindazokat a dolgokat, amelyek a kellemes és energikus társadalmi életet lehetővé teszik. Azokkal pedig, akik szembe állnak ezzel az ideállal, nem kell túlzott gyengédséggel foglalkozni. Az élet nem lehet túlságosan válogatós.

6

Az életben állandó az a tendencia, hogy az ember stagnáljon, kényelmesebbé váljon és elszürküljön. Ezekkel a tendenciákkal szemben a személyiségnek hangsúlyoznia kell az állandó tevékenység és kockázatvállalás szükségét, a fizikai cselekvés és a specifikus problémák megjelenésük szerinti realista megoldását, a világ és a társadalom kontrollját elősegítő technikák tökéletesítését. Az ember jövője mindenek előtt azon múlik, hogy mit tesz, nem pedig azon, hogy mit érez vagy miről spekulál. Új problémák mindig vannak és mindig lesznek. Ha haladni akarunk, egyre újabb tökéletesítéseket kell bevezetnünk. Sohse kövessük a múltat, vagy a jövendőről szóló álmodozásokat. Elszántan és állandóan dolgoznunk kell, ha urrá akarunk lenni a bennünket fenyegető veszélyeken. Az ember építsen a tudományos ismeret által lehetővé tett technikai haladásra. Céljait problémái megoldásában kell megtalálnia. A jó ellensége a jobbnak.

7

Különféle körülmények között más és más elveket kell alkalmazni, de elköteleződnünk egyikhez sem szabad kizárólagosan. Egyik mozzanatban az egyik az alkalmasabb, máskor megint más. Az életben a szórakozás, a tevékenység és az elmélkedés nagyjából egyforma mértékben kell, hogy szerepet játsszon. Ha bármiben a szélsőségekhez közeledünk, életünk számára valami fontosat elvesztünk. Ezért ápolnunk kell önmagunkban a rugalmasságot, teret kell engedni a különböző belső tendenciáknak, el kell fogadni még azokat a feszültségeket is, amelyek ebből támadnak, módot kell találnunk a függetlenségre a szórakozás és tevékenység közepette. Az élet célja: dinamikusan integrálni a szórakozást, a tevékenységet és az elmélkedést. Másszóval, a különféle életfelfogások dinamikus integrációja. Mindegyiket bele kell építeni az életünkbe, nem elégedhetünk meg eggyel.

8

Az élet alaphangulata az öröm legyen. Nem az intenzív és kimerítő gyönyörök izgatott hajhászása, hanem az egyszerű és könnyen elérhető örömökben való gyönyörködés: gyönyörködés abban, ami megvan a jóízű ételben, a kellemes környezetben, a beszélgetésben a jóbarátokkal, a pihenésben és a kikapcsolódásban. Meleg és kényelmes otthon, kellemes fotelek és fekvőhely, modernül felszerelt háztartás, emellett barátaink számára mindig nyitott ajtó —, ilyen helyen jóllehet élni. Könnyed, rugalmas, kipihent fizikum, nyugodt, siettetés nélküli mozgás, egészséges tempójú, nyugodt lélegzetű életmód, amely hálás a világnak, ha ennyit nyújt neki. A sarkalló ambíciók és az esztétikus ideálok fanatizmusa az elégedetlen emberek jellemzője, akik elvesztették azt a képességüket, hogy egyszerű, gondtalan, egészséges öröm áramában éljenek.

9

A valódi élet kulcsa: a befogadás. Az élet jó dolgai önszántukból, erőltetés nélkül jönnek el hozzánk. Kierőszakolt cselekvéssel nem szerezhetők meg. De nem találhatjuk meg akkor sem, ha a test érzéki vágyainak hódolunk. Nem gyűjthetjük össze azzal sem, ha belemerülünk a társadalmi élet forgatagába. De nem adhatjuk át másoknak sem, hiába próbálunk segítőkészek lenni. Nem gyűjti össze az erős gondoskodás sem. Anélkül, hogy törekednénk rá, jönnek maguktól, ha énünk korlátait kinyitjuk. Ha felhagyunk a kívánságokkal és nyugodt befogadással várakozunk, akkor nyílunk meg olyan erők számára, amelyek táplálják személyiségünket és munkálkodnak rajta; és ezektől az erőktől támogatva jutunk el az öröm és a béke megismeréséhez. Ha az ember magányosan ül a fák és az ég alatt, megnyílik a természet hangjai számára, békésen és befogadóan, akkor tölti el az igazi bölcsesség.

10

Az élet alaphangja az önkontroll legyen. Nem a visszahúzódott ember könnyű önkontrollja, hanem a világban élő ember éber, szigorú magaellenőrzése, amelyhez az kell, hogy megismerjük a világ feszültségeit és az emberi erő határait. A jó élet ésszerűen irányított és szilárdan kapcsolódik magas eszményekhez. Nem vár társadalmi utópiákat. Nem bízik a végső győzelemben. Túl sokat nem lehet várni. Amit lehet, ez: éberen és erősen tartani önmagunk gyeplőit, kontrollálni szabálytalan impulzusainkat, érteni helyünket a világban, ésszel kormányozni cselekedeteinket, fenntartani önmagunkra támaszkodó függetlenségünket. És bár az életnek egyszer vége szakad, mégis megtarthatjuk emberi méltóságunkat és respektusunkat az elmúlásban.

11

Az elmélkedő élet az igazi. A külső világ nem alkalmas tartózkodási hely az ember számára, túlságosan nagy, túlságosan hideg, túlságosan zajos. Inkább a befelé forduló élet jutalmaz. Az eszmények, érzések, álmok, az önismeret gazdag, belső világa, ez az ember igazi otthona. Belső önmagunk művelésével válunk igazán emberré. Csak ezáltal támad bennünk mélységes rokonszenv minden élő iránt, az élettel együttjáró szenvedés megértése, az agresszív cselekvés hiábavalóságainak felismerése, a kontemplatív öröm elérése. Az önteltség eltávozik, a szigorúság eltűnik ekkor. Ha feladjuk a világot, megtaláljuk a nála tágasabb és finomabb belső önmagunkat.

12

Azt az életet érdemes élni, amelyben felhasználjuk a test energiáit. A kéznek szüksége van valamilyen anyagra, hogy valamit alkosson belőle, például épületfára és téglára, hogy építhessen. Az izmok a cselekvésben, a mászásban, a futásban, síelésben és hasonlókban élednek fel és örülnek. Az élet akkor jön rá saját lendületére, ha legyőz, meghódít, bevesz bizonyos akadályokat. Az aktív tett elégít ki, a jelenhez adekvát tett, a merész és vállalkozó tett. Nem az óvatos előrelátásban, nem is lelazított kényelemben éri el az élet beteljesedését, a külső energikus cselekvés, az erő felkeltése és kiváltása a kézzelfogható jelenben — ez az igazi élet útja.

13

Az ember hagyja, hogy felhasználják. Használják fel a többi emberek fejlődésük érdekében, használják fel a világ nagy objektív tendenciáihoz, amelyek ellenállhatatlanul törnek céljaik felé. Az emberek és a világ szándékai ugyanis alapjában véve megbízhatók és bizalommal lehetünk irántuk. Szerénynek, szilárdnak, hűségesnek kell lennünk és sohase szabad követelődznünk. Hálát kell tanúsítanunk a kapott szeretet és támogatás iránt, amire szükségünk van. Forduljunk barátságos érzelemmel az emberek és a természet felé, mert csak baráti érzületünk alapján érezhetünk biztonságot. Hűséggel gyarapítsuk a jót és a jó e hűség miatt támogasson bennünket. Derűs, bizakodó, nyugodt eszközei legyünk azoknak a megbízható objektív erőknek és hatalmaknak, amelyek beteljesülésük irányában mozognak.

Az általános leszerelés érdekében

Hát igen, milyen szép is lenne a világ, az emberek élete (még az egyetemistáké is) puskák nélkül, ágyúk nélkül (könyvvitel nélkül). Szép lenne elfelejteni az állítólag mindent tudó tiszteket (tanársegédeket), az értelmetlen, felesleges és rengeteg áldozatot követelő hadgyakorlatokat („felmérő”, „röp”-, „próba”, „tájékoztató” stb. dolgozatokat), a mérhetetlen pusztítást okozó háborúkat (kollokviumokat, szigorlatokat, államvizsgákat).

Most hát nézze, kedves Adjunktus úr! Én többet nem gyártok puskát — becs szóra! — nem, ágyút se. Ráveszem összes kollégáimat is, szereljünk le mi, diákok, magyar diákok, elsőnek a világon! Hát nem lenne szép?

De amikor pont ez nem jutott eszembe — én még nem tudhatok mindent olyan jól, mint maga, Adjunktus úr. Bár maga sem tud mindent hiánytalanul. Mert tudja például, mi volt 1526-ban? Persze — a mohácsi csata. De mi volt logikus alapon 1626-ban? Nem tudja?! Pedig végtelen egyszerű: a csata százéves évfordulója!

És mennyivel könnyebb volt az én kérdésem, mint amit nekem tesznek fel!

Én leszerelek. Komolyan leszerelek. Már öt perce le akartam szerelni, általánosan, teljesen, de nem ment. Mindig idefigyelt. De most már tényleg...

Eddig rohantak gondolataim, itt megállt a rohanás. Szíveskedtem a dolgozatomat odaadni. Ez a puska elsült. Visszafelé. Éppen leszerelési javaslatom benyújtása előtt egy pillanattal. Hát akkor fuccs a leszerelésnek. Most majd ráírja, hogy puskázott... aláhúzza... kétszer... pirossal! (így szebb a színek harmóniája)... a győző gőgjével és hatalmával fogdába vet. (Újabb egy hét kiképzési gyakorlat a könyvtárban.)

Tehát így állunk! Ezt nevezik egyenjogúságnak, kölcsönösségnek. Ilyen emberek akarják a leszerelést? De „az elnyomottak egyszer talpraállnak, s kivívják a végső diadalt...” (Marx művei DXIL kötet 44. old. margójának széljegyzete. Kiemelés tőlem.)

Hát fel, fel, társaim, vívjuk meg a harcot minél hamarább, mert kisebb puskákat már tényleg nem tudok gyártani...

—László deák—

Megtörtént

A folyosó homályában fénykép lapul a földön. Felemelem. Egy lány arcképe. Nem emlékszem, hogy találkoztam volna már vele... Ösztönösen megfordítom a képet, hátha többet árul el tulajdonosáról. Amire számítottam — név, lakcím, meg ilyesmi —, nem volt rajta. De a szöveg valamiről mégis árulkodott.

Ime:

„Emlékül annak a két legkedvesebb srácnak, amelyik közül az egyik kicsit tetszik. Zsuzsa.”

Sokatmondó szavak. Az ember fantáziája kiegészítheti a kép történetét, mely ha nem is olyan kalandos, mint a Hope gyémánté, azért érdekes lehet.

Ki veszítette el? Talán Zsuzsa, még mielőtt átadta volna a címzettnek? Vagy inkább valamelyik fiú? De melyik?

Talán nem is elveszett tárgyról van szó, hanem kitaszítottról, hiszen a dodonai szöveg könnyen szíthatott ellentétet a két srác között, akik végül a baj okozóját közmegegyezéssel elhajították. De miért éppen a folyosón?

Mindenki fantáziája szerint színezheti ki az emléksorok mögött rejlő érzelmeket, eseményeket...

Egyelőre a talált képet a szerkesztőségben őrizzük és várjuk, hogy megjelenjen érte jogos tulajdonosa. Hogy hármuk közül melyik az, azt döntsék el egymás között.

F. P.

Brrr...

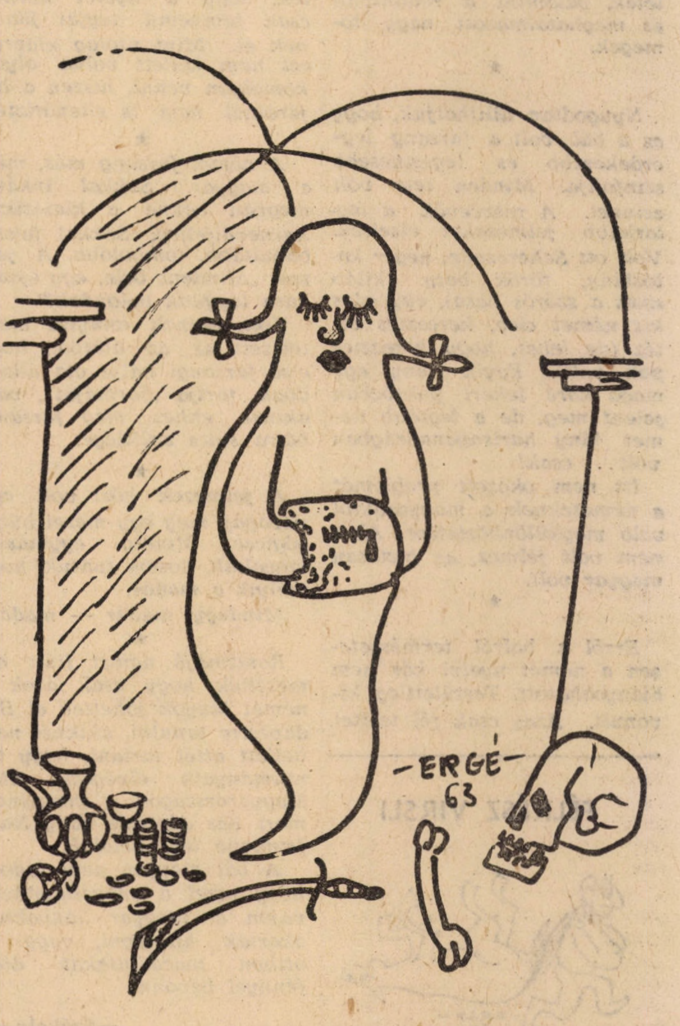

A pincében is hideg van

JEAN PAUL SARTRE:

Századunk témája: a nagy kaland — a szocializmus

Az elmúlt év őszén Jean-Paul Sartre ellátogatott Csehszlovákiába. Utja során beszélgetést folytatott csehszlovák írókkal, művészekkel az irodalomról. A beszélgetéseket közölte a Literární Noviny 1963. októberi száma, ebből emelünk ki néhány kérdést és Sartre válaszait, Szabó László fordításában.

Késő este volt már, s a félhomályba merült dobrisi könyvtárban elhangzott egy kérdés, amelyet talán szándékosan kissé szokatlanul fogalmaztak meg, hogy kiprovokálják a választ: Ha szocialista országban olyan regényt kellene írni, hogy érdekelje önöket, miről kellene szólnia? Csupán a későbbiek folyamán derült ki, mennyire kulcsfontosságú volt ez a kérdés.

Sartre: Véleményem szerint minden században csupán egyetlen nagy regénytéma van. Ha ezt kérdezik tőlem, hogy milyen legyen ennek a regénynek a témája, amely századunkban azzá lehetne, ami a Don Quijote a XVIII. század vagy a Háború és béke a XIX. század számára volt, úgy csupán egyetlen válasz lehetséges, századunk témája a szocializmus tapasztalata, az a nagy kaland (a szó legmagasztosabb értelmében), mely 1917-ben kezdődött, és napjainkig tart. Ebben a században a szocializmus ugyanis az emberek életét már az októberi forradalom előtt meghatározta, és a szocialista forradalom századunkat egészen a végéig befolyásolja majd. Nagyon szeretném, ha megértenének engem; még véletlenül sem gondolok pozitív hőst ábrázoló regényre, hanem kereső, tévelygő emberekről szóló regényre, akik a sztálini időszakot is átélik, amelyben már nem ismerik meg egymást, látják, hogy amiért harcoltak, szemük előtt megváltozik, a maga módján, és az ő kezük segítségével valami más lesz. Aztán ismét megtalálják magukat, és mennek tovább, előre, lehetséges, hogy további tévedések és tévelygések árán. A regénynek ugyanis az ember tükörképének kell lennie, s ha a szocializmus emberéről beszélünk, úgy ez egyáltalán nem jelenti azt, hogy olyan emberről van szó, aki mindig ismerte az igazságot és gyakorlata mindig helyes volt. Sokáig tévedett, anélkül, hogy tudta volna, miben, emellett ő volt az, aki megteremtette a személyi kultusz időszakát, benne élt, kikerült belőle, és elmondhatta: hű maradtam ahhoz, ami voltam, jóllehet, amikor visszapillant, saját magát elítéli. Ebből a korszakból indultam el, s megyek tovább. Semmiféle tapasztalat, semmilyen kritérium nem áll rendelkezésre az ilyen regényhez, mindent itt kell megtalálni, felfedezni, mivel mihelyt megérintjük a látszólag egyszerű dolgokat, azonnyomban megmutatkozik, menyire bonyolultak. A szerzőben, tehát a regényben is alkotás közben állandó feszültség alakul ki élete igazolását célzó akarata és azon törekvése között, hogy kifogást találjon a maga számára.

Mi, úgy gondoljuk, hogy a sztálinizmus nem jelent törvényszerűséget, hogy csupán elhajlásról, kisiklásról, tévedésről van szó, amely távolról sem foglalkoztathatja a világot olyan mértékben, ahogy ön gondolja.

Sartre: Nagyon szívesen megengedem, hogy a történészek bebizonyítsák, miszerint a sztálini időszak nem a kapitalizmusból a szocializmusba vezető út törvényszerűsége, és lehetséges, hogy bebizonyítják, hogy ebben az esetben tévedésről, kisiklásról, nem pedig az elhajlás szükségszerűségéről volt szó. De a regényíró nem történész. (S nekünk egyszer már szakítani kell azzal az elképzeléssel, hogy a regényíró feladata a történész objektivitása által nyújtott valóságról szóló valamiféle vallomás.) S nagyon rossz volna ránk nézve, és egész századunkra nézve felmérhetetlen nagy hátrányt jelentene, ha minderről csupán a történészek vagy a visszaemlékezések irodalma tenne vallomást. Ne feledjük el, hogy az író központi témája az ember. S jómagam semmi esetre sem érthetek egyet azzal, hogy az én életemben (1905-ben születtem) a személyi kultusz időszaka csupán epizód, tévedés volt. Éppen ellenkezőleg. A személyi kultusz időszaka nagyon kézzelfoghatóan rányomta bélyegét és meghatározta egész életemet, és a maga módján életem központi témája. Ebben az esetben nem csupán rólam van szó, hanem legalább egymilliárd emberről, akikre ez közvetlenül vonatkozik, és további egymilliárdról, akiket közvetve érint. Ismételten hangsúlyozni kívánom, nemcsak az én vagy az önök nemzedékéről van szó. Hiszen minden szocializmus ebben a században akár továbbfejlődik, akár újonnan keletkezik bárhol, a megelőző időszakból fog kinőni, ami a személyi kultusz időszaka volt, ezekre az alapokra kell épülnie, le kell küzdenie ezt az örökséget, és le kell számolnia vele. Az emberek élete szempontjából is, tehát a regény szempontjából is (a jelen évszázad regényének szempontjából ehhez a legkisebb kétség sem fér), a téma a szocializmus a sztálini torzítás időszakával együtt.

Nem zárja ki ezzel a Nyugatot a nagy alkotások létrehozásának lehetőségéből, hiszen ön a kultúra egységéről és ezen egység szükségességéről beszél? — jegyezte meg valaki kételkedve. S más: a XX. század nem jelenti csupán a szocializmus századát, ezt a századot inkább a háborúk, a forradalmak, és a nemzeti felszabadító mozgalmak századának lehetne nevezni...

Sartre: Ne féljen, nem akarom megfosztani a Nyugatot semmi olyasmitől, ami megilleti, s nem akarom elvitatni semmilyen értékét. Nyugaton számos fontos felfedezés van a tudomány területén, a szociológia, a pszichoanalízis stb., amelyeket a marxizmusnak, tehát a szocialista világnak el kell sajátítania, meg kell emésztenie, ki kell belőlük választania a jót, és el kell utasítania a rosszat. Ez nem revizionizmus, hanem a marxizmus reneszánszának egyszerű következménye, vagyis annak a következménye, hogy a védekező marxizmus ismét hódító marxizmussá válik. A marxizmus filozófiai rend, rendszer, korunk rendszere, és nincs szüksége semmilyen revizióra. Az ilyen reviziót célzó minden kísérlet végül is szükségszerűen a marxizmust megelőző filozófiába torkollik. A marxizmusnak nem kell semmitől félnie, jó gyomra van, képes mindent megemészteni, ami pozitívumot korunk hoz, még akkor is, ha az Nyugaton született, sőt, mi több, abban az esetben is, ha esetleg az antimarxizmus és az antikommunizmus jelszava alatt jött létre. A művészetben hasonló a helyzet. A konkurrenciának az a nyomása, amely fennáll Nyugaton, a kultúra területén állandó erős mozgáshoz, újabb és újabb formák, módszerek, módok kereséséhez és találásához vezet. A Nyugat ebben az értelemben ma gazdagabb, e tekintetben kétségtelenül tanulni kell tőle, anélkül, természetesen, hogy gépiesen vegyének át valamit. De a témák, a nagy témák, a nagy tartalom — ezek Nyugaton nem találhatók meg. Minden, ami ott történik, valaha, valamilyen hasonló formában már előfordult. Az egyetlen új nagy emberi tapasztalat a mi századunkban nem más, mint a szocializmus és a „harmadik világ felszabadítása", amely összefügg vele. A Nyugatnak egyszerűen formája van, de már nincs mondanivalója. Önöknek van mondanivalójuk, de még nem tudják, hogyan mondják el (azért, mert az a regény, amelyről beszélek, kétségtelenül nem lesz regényfolyam, mint ahogy esetleg valaki gondolná, hanem ellenkezőleg) az a feladatuk, hogy olyan formát találjanak, amely megfelel a tartalomnak — s ezt nem lehet a Nyugattól megszerezni, ezt a saját tartalmukhoz önöknek kell megtalálniuk — és ez lehetővé teszi e tartalom legtömörebb kifejezését, a valóság maximumának a legkisebb területre való sűrítését.) Egyáltalán, ami az irodalmat illeti, kedvezőtlen pillanatot élünk: Nyugaton nincs mit mondani, önöknél viszont még nincsenek együtt az összes feltételek ahhoz, hogy nagy irodalom keletkezhessen. Ebből bizonyos stagnálás, világirodalmi stagnálás fakad, amely azonban csupán átmeneti, s amelyből a világnak ki kell szakítania a szocialista világ irodalmát és a gyarmatosítástól megszabadult világ irodalmát. Ehhez azonban szerzőiknek meg kell szabadulniuk attól az önellenőrzéstől, amely olyan sok rosszat okozott és oly sok tehetséget tönkretett. Ami a másik ellenvetést illeti, csupán a következőt mondanám: vajon van-e a mi századunkban bármilyen háború, forradalom vagy felszabadítómozgalom, amely elképzelhető szocialista forradalom nélkül? S az utóbbi egymagában dialektikusan másképp menne végbe, ha nem lenne tartós háborús veszély. Ebben az értelemben kell felfogni azt, amit a szocializmus emberéről mondottam, mint századunk egyetlen témájáról.

(Folytatjuk.)

A MŰVÉSZ

a másik AMERIKA

Nagy visszhangot váltott ki nyugaton Michael Harrington: „A másik Amerika" című könyve. A könyvet nálunk is megjelenteti rövidesen a Kossuth Könyvkiadó, ezért az alábbiakban rövidítve közöljük Thomas Lenoirnak a műről írt ismertetését a francia „Express" című lapból.

Johnson elnök az „Unió helyzetéről" elmondott beszédében kijelentette: „Kormányzatunk könyörtelenül hadat üzen a szegénységnek Amerikában. A világ leggazdagabb nemzetének megvannak az eszközei ahhoz, hogy győztes maradjon a harcban. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy veszítsünk."

Walter Lippmann, az elnöknek a nyomor elleni hadüzenetét kommentálva, utal Michael Harrington könyvére, erre a — Lippmann szavaival élve —, „nemes írásra", amely a szegénység problémáival foglalkozik az Egyesült Államokban. Michael Harrington az amerikai jólét közepette fennálló nyomort kutatta és rájött arra, hogy voltaképpen különálló világot alkot, amelyet szinte észre sem vesznek mindazok, akik nem kényszerültek a nyomor „másik Amerikájában" élni.

Ebben a „másik Amerikában" nem tízezrek vagy százezrek, hanem 40—50 millió ember senyved, vagyis az Egyesült Államok lakosságának mintegy negyedrésze. A szakképzetlen munkások, a mezőgazdasági vándormunkások, a faji kisebbség és mindazok világa ez, akik az amerikai gazdaság legalján élnek. Jóllehet, számuk igen nagy, még sincs szerepük abban az összképben, amelyet a világ alkot magának Amerikáról, és amelyet Amerika önmagáról adni szokott.

A szegények ugyanis valójában egyre „láthatatlanabbá" válnak. „Jómagam akkor jöttem rá erre — írja könyvében Harrington —, amikor megírtam első cikkemet az amerikai szegények helyzetéről. Valamennyi számadat ott feküdt előttem és bizonyította, hogy 50 millió szegény él az országokban. De én magam is alig akartam hinni bennük. Hiába tudtam bizonyítani a „másik Amerika" létezését, nem jártam közöttük soha." Ezt írja előljárójában Harrington, majd rámutatott azokra az okokra, amelyek miatt a szegények világa láthatatlanná válik.

Falun a nyomorúság megbújik a nagy autóutaktól távol, olyan völgyek mélyén, ahová csak ritkán vetődnek turisták, és akkor is csak azért, hogy megcsodálják a táj szépségeit.

Régebben a középosztályhoz tartozók a szegénynegyedek szomszédságában éltek és munkába menet kénytelenek voltak keresztülhaladni a szegények lakta utcákon. Manapság távoli szellős villanegyedekben laknak, ahol a szegénység ismeretlen látvány.

Az Egyesült Államokban a háború óta végrehajtott valamennyi városrendezési programnak az lett az eredménye, hogy egyre több ember zsúfolódott össze a megmaradt nyomornegyedekben. Az új, modern épületekben a lakbér legtöbbször csak a „közepes" vagy a „magas" jövedelmű családok számára érhető el.

Az öltözködés is hozzájárul a szegénység láthatatlanságához. Nem vitás, hogy Amerikában élnek a világ legjobban öltözött szegényemberei. Különféle okoknál fogva a tömegtermelés előnyei ezen a téren egyenletesebben oszlanak meg, mint egyéb területeken, ezért az Egyesült Államokban lényegesen könnyebb tisztességesen öltözködni, mint rendesen lakni, étkezni, vagy orvosi ellátásban részesülni. Még azok is, akik a legalacsonyabb jövedelemből élnek, látszatra, vagyis öltözködésük alapján, jólétnek örvendenek. Amerikában, a nagyvárosokban emberek milliói majdnem elegánsnak mondhatók, és közben éheznek.

De láthatatlanok a szegények politikai szempontból is. Még egy nemzedékkel ezelőtt, amikor a szegények számszerűleg többségben voltak, szavazatuk döntő fontossággal bírt, és politikusok foglalkoztak sorsukkal. Ma azonban a „másik Amerika" lakói zömmel szervezetlen munkások, akik nem tartoznak semmiféle párthoz, és nincs „lobby" vagyis olyan befolyásos, parlamenten kívüli csoport amely védelmükre kelne. Noha számszerűen sokan vannak, annyira heterogén csoportot alkotnak (négerek, Porto Rico-iak, mexikóiak, szegény farmerek, szakképzetlen munkások, öregek, stb.), hogy semmiféle politikai erőt nem tudnak kifejteni. Nincs arculatuk és nincs hangjuk sem.

Lélektani szempontból a szegények helyzete az utóbbi ötven év alatt alapvetően megváltozott. Mert, ha egy adott társadalmi csoportban van belső vitalitás, lendület és törekvés, akkor még nyomortanyán is élhet, akár rosszul táplált lehet, mégsem tartozik az igazi nyomorgókhoz. Ez volt a helyzet azoknál a bevándorló etnikai csoportoknál, akik bár nyomornegyedekben éltek, a legdinamikusabbak voltak és annyian fel tudtak törni közülük, hogy óriási szerepet játszottak az amerikai társadalom fejlődésében.

Ezzel szemben a mai „új szegényekben" nincs már semmiféle ambíció. A harmincas években lemaradtak a „haladás vonaláról" (éspedig nem mintha személy szerint nem lettek volna képesek lépést tartani vele, hanem azért, mert a gazdaság „elfeledett" szektoraihoz tartoztak). A társadalom többi része könyörtelenül túlhaladta őket, és ma már reményük sem lehet rá, hogy lemaradásukat behozzák. Ők a történelem első szegény „kisebbsége", az elsők, akikkel szemben a politikusok már közömbösek. Éppen ezért fatalisták, szinte fásultak, és hazájuk társadalmában idegennek érzik magukat.

Ahhoz, hogy az amerikai társadalom „páriái" ismét visszanyerjék önbizalmukat és bekapcsolódjanak a társadalomba, mély egyelőre meglátni sem hajlandó őket, olyan hatalmas erőfeszítések szükségesek, amelyekre sem az egyes városok, vagy államok, sem a szakszervezetek vagy magánjóléti intézmények nem képesek. Egyedül a szövetségi kormányzat tudná megszüntetni a szegénységet.

Erre a következtetésre jut Michael Harrington könyve. Egyedül csak Washington, vagyis az Egyesült Államok kormányzata lenne képes biztosítani a szükséges összegeket és megteremteni a légkört, amelyben egy átfogó nemzeti kampány visszahódíthatná és a társadalom testébe újból belekapcsolhatná a „másik Amerika" szegényeit.

(Hantos Éva fordítása nyomán)

Én és az emberiség

Éppen olyan napnak indult, mint a többi. Tízkor felébredtem, bekaptam valamit reggelire, aztán visszafeküdtem kipihenni az evés fáradalmait. Reggeli után nagyon szeretek aludni. Annál nincs is jobb dolog.

Délben ismét felébredtem, és lementem a sarki vendéglőbe. Húslevest és borsófőzeléket rendeltem. A pincérnek két forint borravalót adtam. Szokás szerint udvariasan megköszönte és avval a pénzzel együtt, amellyel a fizetésnél átvert, gondosan a zsebébe süllyesztette.

Délután megnéztem egy szomorú filmet, de se sírni, se röhögni nem volt kedvem rajta. Lehet, hogy öregszem? Volt még negyven forintom, vettem rajta egy Kossuthot, meg egy üveg vodkát. A vodkát nagyon szeretem.

Lefeküdtem az ágyba — már elég késő volt —, és inni kezdtem. Aztán elaludtam. Éjjel háromkor felébredtem. A vodkásüveg ott állt az ágyam mellett. Üres volt, pedig határozottan emlékeztem, hogy hagytam benne egy ujjnyit. Igy hát jobb híján, megint el akartam aludni. Nem ment. Butaságok jutottak eszembe. Hogy tulajdonképpen nem is vagyok olyan hasznos becsületes és rendes ember, mint aminek látszom. Végigfutottam életemen és megdöbbenve láttam, hogy szinte még semmi komolyat nem adtam az emberiségnek.

Galilei, amikor annyi idős volt, már naphosszat a pisai ferde toronyban ült, és fáradhatatlanul dobálta lefelé azokat a kavicsokat. Aztán addig dobálódzott, amíg rájött a gravitációra. Én ismerem magam. Én sohasem fogok dobálódzni. Meg aztán, most már nem is olyan nagy dolog rájönni a gravitációra.

Meg itt van például a szomszéd kölyke. Harmadik elemibe jár. Az őrsük elhatározta, hogy a virágok, a fák és madarak ünnepére meglepik mamájukat egy perpetuum mobilével. Igaz, valami Lomonoszov már mondott olyasmit, hogy ez nem nagyon lehetséges, de hát őket ez nem töri le. Cseppet sem töri le. Legfeljebb kicsit később készülnek el vele, mondjuk, csak az új kenyér ünnepére. Nem lényeges. A mamák oly elfogódottak, talán még így is örülni fognak.

Szóval, én még semmit az ég világon nem fedeztem fel. Olyan szerencsétlen vagyok. Engem mindenki megelőzött. Felfedeztek előlem mindent, Indiát, Amerikát, a puskaport, a plutóniumot, a hidrogénbombát és Pirikét. Összeállítottak már minden elképzelhető atommodellt, feltérképezték már a világ minden kis zugát, és jobban ismernek minden kis vacak baktériumot, mint én az egyszeregyet. Nekem már nem maradt semmi, nincs semmi új.

Pedig kell valamit adnom az emberiségnek. Szegény vagyok, szerencsétlen vagyok, elhagyatott. De nem baj. Majd én megmutatom, majd én, majd...

Felugrottam, előkotortam egy papírt, meg tollat és megírtam. A legszebbet, a legnagyobbat, a leglegebbet... ezt a cikket.

Nagyszerű érzés fogott el. Letöröltem izzadó homlokomat, és lerogytam az ágyba.

Mielőtt elaludtam volna, még hallottam, hogy az emberiség megkönnyebbülten felsóhajtott.

— práger —

Így írunk mi tankönyvet

Külkereskedelem technikája

(Csak 18 éven felülieknek)

V. fejezet: Transzferabilitás (ködösítés)

Az Incoterms kimondja, hogy ha az enunciatív-listát per ultimo (hónap végére), avagy per medio (hónap közepére) junktimálom a FOB paritás szerint, akkor ez a devizadiszponibilitás befagyasztását jelenti. Egyes országokban (sztrana, Land, country) az embargot (specifikus vámtarifák diggerezése) pro ráta temporis konvertibilizálják, míg más országokban az embargot P. M. (vagyis pro memoria) szerint konvertibilizálják. A különbséget rögtön, egy csapásra megértjük, ha arra gondolunk, hogy az overdraft (technikai hitel) klíringcsúcsai (Klieringspitze) a preferenciális vámrendszer adresszációja esetén a gentleman agreement (ejtsd: gentleman megállapodás) revolving akkreditivjébe transzferálódnak. **Ez a transzferábilitás (ködösítés)!**

A fentiek illusztrálására nézzük meg egy egyszerű, világos, könnyen áttekinthető példát.

A finn Kalevala-cégnek van néhány felesleges klíringrúpiája és ezért vásárolni akar Olaszországban tengeri herkentyűt. Kapcsolatot teremt az olasz Domenico Modugno spaghettigyárossal a Vejnemöjnen-bankházon keresztül. Ebben az esetben a Kalevala-cég a megbízó, Vejnemöjnen apó a bizományos, a „Modugno és tsa Shagpetti Trószt" a kedvezményezett. Viszont Vejnemöjnenék jobban szeretik a makarónit, mint a spaghettit, ezért váltót bocsátanak ki Puccini makaróni-gyáros nevére. Ekkor a korábbi megbízó lesz a kibocsátó, a Vejnemöjnen-bankház (korábbi bizományos) lesz a rendelvényes és a Puccini-cég az intézvényezett. Namármost, a rendelvényes (korábbi bizományos) leszállítja a makarónit a Spaghetti Trösztnek (kedvezményezett), mely ekkor rendelvényes lesz, míg a rendelvényes (korábbi bizományos) ebben az esetben intézvényezetté válik (korábban elfogadó, előtte megbízó). Most már csak egy lépés van hátra, hogy az intézvényezett (korábban rendelvényes) átutalja a solidusokat a kedvezményezettnek, Puccini makarónikereskedőnek (korábban elfogadvány kibocsátó elfogadója), a rendelvényesen keresztül (mely ezelőtt kedvezményezett, még előbb pedig megbízó volt).

Megjegyzés: „Minden további forgatmányban a megelőző forgatmány forgatmányosa forgató lesz" (ez a mondat szóról szóra 173. oldal).

Az elszámolás tengeri kagyló pénzegységben történik.

Kérdések: 1. Mi a Kalevala-cég funkciója az utolsó lépésben?

a) ha kedvezményezett: x
b) ha rendelvényes: 1
c) ha intézményezett: 2

2. Hány cm-es spaghettit exportáljon Puccini makaróni-kereskedő, hogy üzlete rentábilis maradjon?

Az eredményből kikötői illeték és tanulság levonandó!

Sz. A.

Morzsák

Nehéz manapság a lányokról véleményt alkotni, Mielőtt az ember igazán megismerné őket, felpofozzák.

Tegnap láttam egy svájci felségjelzésű, rendszámtábláján ZH betűjelzést viselő kocsit. Bizonyára egy profé lehetett.

Banbenbergnek orosz órán sehogy sem megy a fordítás. A tanárnak nem tetszik a dolog. Gúnyosan megkérdezi:

— Na, mi van, Banbenberg —, nem megy, nem megy?

— Elnézést kérek, tanár úr, de ma nihilem van.

Érdekesen telik a polgazd előadás. Nézem az órát, 9.30. Nézem félóra múlva, 9.35.

Felvételi vizsgán történt.

... és mit szól a Közös Piachoz?

Felvételiző:

— Ügyes dolog.

—tviszt—

Sport

KOSÁRLABDA

Kezdődik a bajnokság

Péntek este, 6 óra. Egyetemünk tornaterme most sem üres. A férfi kosarasok tartanak edzést. Őket keresem; terveikről, gondjaikról akarok megtudni minél többet.

Követve a haladó hagyományokat, *Tóth Andorhoz*, a csapat edzőjéhez fordulok felvilágosításért. Tóth Andor immár három éve látja el egyetemünkön az edzői teendőket, alapos és szakavatott ismerője tehát ezeknek a kérdéseknek. Munkájában a fő elvek: az egységes csapatszellem kialakítása, a komoly, alapos munka, s természetesen a rendszeres edzés.

Az első kérdés: *Kik állnak a csapat rendelkezésére ebben az évben?*

A férficsapat 22 igazolt játékossal rendelkezik, gyakorlatilag azonban a mérkőzéseken 18 játékosra számíthatunk. A tavalyi csapatból 2 játékos részvétele bizonytalan. Bottlik egyáltalán nincs edzésben, Frenreisz pedig a filmezés miatt nem vett részt megfelelően az alapozási munkában.

Mikor kezdődik a bajnokság és milyen lesz a lebonyolítási formája?

A bajnokság tavaszi fordulója március 22-én kezdődik és július 7-ig tart. Ez 18 mérkőzést jelent. Előtte, a formábahozó időszakban részt veszünk a Dózsa Kupában.

A bajnokság lebonyolítási formája jelentős különbségeket tartalmaz az eddigi évekhez képest s elég bonyolult. Az idén a kosárlabdasport is áttér a tavaszi-nyári lebonyolítási rendszerre, az eddigi őszi-téli rendszerrel szemben. Ezt a fedett sportcsarnok hiánya tette szükségessé. Ezenkívül az NB II-t három csoportra osztották, csoportonként 10 csapattal. Ezek közül 3 jut fel az NB I-be és 6 csapat esik ki. Mi a nyugati csoportba kerültünk, ahol a Miskolc, Eger, Szolnok, Debreceni ASE, Debreceni EAC, Diósgyőri VTK, VM KÖZÉRT, BVSC, Bp. Előre szerepel ratjunk kívül. Így néz ki a lebonyolítási rendszer.

Mit vár a csapattól ebben az évben?

— Úgy gondolom, ebben a csoportban a 4. hely megszerzése reális cél. Ezzel elégedettek lehetünk a jelen körülmények között.

Most valamit ezekről a körülményekről. *Hátráltatja-e valami munkájában?*

— A „körülmények ismertek, hiszen régi, öröklött problémák. Ezek megszüntetése, sajnos, nem megy máról-napra. Így elsőnek említem a pályahiányt. Télen, az alapozás időszakában csak nagy üggyel-bajjal, sok utánajárással tudunk megfelelő tornatermet szerezni. Aztán az edzéslátogatás. A hosszú téli szünet kiváló lehetőséget nyújt a felkészülésre, az alapozásra. Ennek kihasználása nem tökéletes, mert játékosaink elég rapszodikusan jártak edzésre. Végül az utánpótlás kérdése: jelenleg a csapat nagy részét III—IV. éves hallgatók teszik ki. Az alsóbb évfolyamokról a részvétel, sajnos, minimális. Az idén például az I. évfolyamról csak egy játékost — Csányit — tudtuk igazolni. Volt ugyan egy-két hallgató rajta kívül, ők azonban lassan lemorzsolódtak. Talán a komoly munka riasztotta el őket, nem tudom! Mindenesetre az utánpótlás nem megfelelő. Várjuk a jelentkezőket.

Ezeket mondta a kosarasok problémáiról, terveiről a legilletékesebb — az edző. Mit mond ugyanerről a KISZ-szervezet, amely szintén illetékes? *Bessenyei Lajos* elvtárs kérdésemre a következő választ adta.

— A KISZ-szervezet a jövőben fontos feladatának tartja a szakosztályokban folyó munka támogatását, megerősítését. Ennek érdekében felmérjük a problémákat, s ahol lehet, segítünk rajta.

Tudnál erre egy konkrét példát mondani?

— Igen, a kosarasok régi jogos kérése a nyári edzőtábor. Az idén, nyáron Balatonaligán erre lehetőség nyílik. Jelenleg ennek a megvalósítását szorgalmazzuk.

Eddig a nyilatkozatok. A gondok, a tervek, az ígéretek. A közeljövő tényei adják meg a végleges választ. Mi azt szeretnénk, ha a válasz egyértelmű igen lenne.

Magyari Sándor

Bajnokság előtt

Március 15-én újra elindul a labda, de most már „igazi" bajnoki pontokért. A múlt évi egyfordulós bajnokságban csapatunk a 9. helyen végzett, 16 csapat közül.

A csapat képességét ismerve sokkal jobb helyezést vártunk.

Mi lehet mégis az oka csapatunk viszonylag gyengébb teljesítményének?

Egy mondatban persze ezt nehéz lenne megmagyarázni. Nézzük talán sorjában! Meg kell jegyezni, hogy csapatunk állandóan pályaproblémával küzd. Jelenleg sem tudjuk, hol fogunk edzeni, s hol fogjuk a mérkőzéseket lejátszani. Játékosanyag lenne, de az átigazolási nehézségek következtében sok tehetséges játékosra nem számíthatunk, vagy csak későbbi időpontban. Ezenkívül sokan az egyetemi órarend szerinti elfoglaltságuk miatt nem tudnak edzésekre járni, amelyből kondícióhiányuk is következik. Csapatunk összetétele idényről idényre nagymértékben megváltozik, hiszen a végzős játékosok eltávoznak. Emiatt erősen érződik az összeszokottság hiánya.

Végül, de nem utolsósorban egyes játékosok nem tartják be a taktikai utasításokat, gyakran lélektelenül játszanak, egyébként kiváló képességű labdarúgók, s ha igazán szívvel játszanának, nagy hasznára lehetnének a csapatnak.

És hol tartunk jelenleg?

Az előbb említett hiányosságokat, reméljük, sikerül ebben a bajnokságban kijavítani. Ennek jelei már az egyidényes bajnokság végén jelentkeztek. Ezt mutatta, hogy csapatunk 5 mérkőzésből 9 pontot szerzett és csak egy gólt kapott.

Télen a csapat a tornateremben készült heti két edzéssel az új bajnokságra. A fiúk zöme lelkiismeretesen látogatta az edzéseket, s edzőnk, s Molnár Sándor tanszékvezető tanár mintegy 20 játékos közül választja ki a pályára lépő tizenegyet.

A felkészülés keretében intézőnk 4 edzőmérkőzést kötött le. Először február 27-én játszottunk a 43. sz. Építők II. osztályú csapata ellen, s 6:2 arányban nyertünk.

Csapatunk összeállítása a következő volt:

Fehér (Kolozsvári) — Pisch, Dankó (Rocskay), Rajki — Gébl (Dankó), Szobonya — Galambvári, Pongrácz (Németh), Baksa (Gébl), Láng, Hegedüs.

Csapatunk nagy kedvvel játszott, különösen a második félidőben ment jól a játék.

Már most látszik, hogy kapusproblémánk nem lesz. Fehér és Kolozsvári személyében két kiváló kapussal rendelkezünk.

A három hátvéd posztjára: Pisch, Rocskay, Bonhardt és Rajki pályázik.

A fedezetek: Bánki, Gébl, Szobonya, Dankó közül kerülnek ki.

A csatársorban a két szélső helye stabil, Galambvári és Hegedüs személyében. A belső hármasban Németh I helye biztos, Baksa sajnos, makacs sérüléssel bajlódik. A másik két posztra Láng, Maróti és Pongrácz kerülhet.

A következő edzőmérkőzéseken dől el, melyik a legjobb összeállítás. A fiúk nagy lelkesedéssel készülnek, s mindenki szeretne bekerülni a kezdő csapatba.

Reméljük, hogy az új bajnokságban csapatunk most már képességeihez méltóan fog szerepelni.

H. L.

RÖPLABDA

Rövid pihenő után csapataink megkezdték a felkészülést az új rendszerű tavaszi-őszi bajnokságra. A felkészülésnek fontos részét képezi a téli terembajnokságban való részvétel. A mérkőzéseknek már több mint a felét lejátszották csapataink, és a sikeres szereplés a tavaszi fordulóra való alapos felkészülést bizonyítja.

A férficsapatunk öt mérkőzéséből négyet megnyert és az utolsó alkalommal tartalékosan elszenvedett veresége csak kisiklásnak tekinthető. A csapat leggyakoribb felállítása a következő: Kiss, Kuzma, Borda, Harcsa I, Harcsa II, Juhász; csere: Weitz, Ezer, Bognár.

Eredmények (2x20 perces játékidő mellett):

Közgazd. Egyetem—Kinizsi Élelmiszer	49:31
Közgazd. Egyetem—Külker	40:33
Közgazd. Egyetem—Malomipar	44:34
Közgazd. Egyetem—Jedlik Ányos Gimn.	29:28
Közgazd. Egyetem—METRO	26:37

Az elért eredményekben nem kis része van Kiss Lajos edzői munkájának. Nagy sportszeretetére vall, hogy női csapatunk edzői teendőit társadalmi munkában végzi.

A Budapest bajnokság II. osztályába felkerült női csapatunk szereplése még sikeresebb. Valamennyi mérkőzésüket megnyerték és a torna esélyesei.

Eredményük:

Közgazd. Egyetem—BMTE	25:0 (nem jelent meg)
Közgazd. Egyetem—Élelmiszer	30:28
Közgazd. Egyetem—Jánoskórház	39:30
Közgazd. Egyetem—Építésügyi Min.	51:43
Közgazd. Egyetem—Gyógyszerész	43:33

Külön kell megemlíteni a főiskolai bajnokság selejtezőit. Férficsapatunkat kiemelték, női csapatunk pedig két sikeres mérkőzés után jutott a legjobb nyolc közé. Különösen az Esztergomi Felsőfokú Tanítóképző elleni mérkőzésen játszott jól a csapat. A szép sikert a következő játékosok érték el: Szántai, Ambrus, Szabó, Szepesi, Mecska, Zillich, Bodnár, Szászfai és Kiss.

Reméljük, a sikeres kezdést még jobb folytatás követi mindkét csapatnál.

Bognár István

KÖZGAZDÁSZ
a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Cím: IX., Dimitrov tér 8
Telefon: 186—850/138 m.
Szerkeszti: Bögre Katalin
Kiadja: Hírlapkiadó Vállalat
Megjelenik 2 hetenként
Készül a Szikra Lapnyomdában

Nesztek, semmi...

A legutóbbi közgazdászbál tapasztalata szerint a haldokló műsorpolitikai sematizmus nyomába lépve, most egyes zenekarok gondoskodnak a dzsessz- és a tánczene (lassan végre elváló) fogalmainak összezagyválásáról.

A Metronom-együttes talán jelképül választotta nevét. A báli közönség elégedetlenségét pusztán a monoton, fantázianélküli zene még nem váltotta volna ki, ha legalább a ritmus megfelelt volna igényének. De a számok jelentős részére képtelenség volt táncolni.

Mit játszott tulajdonképpen a zenekar? Talán dzsesszt? Itt-ott valóban felbukkant néhány formai megoldás, ami homályosan felidézte a modern dzsessz különböző stílusirányzatait, de összhatásában játékuk félresikerült dzsesszepigon produkciónak bizonyult. Ez inkább ártott a dzsessznek.

És nagyon ártott az egyébként kitűnően szervezett, igazi „közgazdász"-bál sikerének. Hiszen bálba az emberek többnyire táncolni mennek... és a zenekart azért szerződtetik, hogy a közönségnek a tánchoz tánczenét játsszon. A Metronom-együttes ezt mintha elfelejtette volna... méltatlan módon egy ilyen „jó nevű" zenekarhoz.

—kl—

Dialógus

a büfénél

— Szép az élet.

— Szép.

— Mindjárt itt a tavasz, Lelkemmel már hallom a tavaszi trillákat. Győr fölé megjöttek a gólyák is...

— De visszafordultak.

— Vissza. Látod, az emberek jók, az emberek nem fordulnak vissza. Az emberek hozzák meg az igazi meleget, a szívek melegségét.

— Tudom. A Sándor—József—Benedek.

— Ah! Pallérozatlanok a gondolataid. Az emberek jót akarnak. Az egész világnak, másoknak, önmaguknak.

— Önmaguknak. Mondd, a te csuprodban is olyan kevés a kakaó?

— Félig van. De azt mondták, hogy három deci.

— És te elhitted?

— Hát persze...

— Oh, te naív? Hányszor mondtam már, hogy sose lesz belőled közgazdász!

(T.)

Hirdessen ön is!

Elalvás előtt az ágyban töprengtem (pihent agy óh!), hogy a Közgazdász olvasásakor miért van hiányérzetem? Hosszú fejtörés után rájöttem a dolog nyitjára: Egy valamirevaló lap nem lehet meg apróhirdetés nélkül. Örömömben háromszoros Heuréka-csatakiáltással elaludtam. Azt álmodtam, hogy a Közgazdász következő számában helyet kapott az apróhirdetés rovat. Igy nézett ki:

APRÓHIRDETÉSEK

VEGYES

Statisztika- és matematikatanárok figyelem! Vizsgaidőszak alatt fogyasszanak **önök is félkész közgazdászokat!** Frissek, pirosak, ropogósak.

Elhasznált utóvizsgalapjait adja be a MÉH-nek, pénzt kap érte, 1 kg á 5 Ft.

Nem tud begyűjtani? Használjon **tankönyvalágyűjtést?** Jegyzetellátó.

Szomjazik a tudományra? Keresse fel **a Matróz Csárdát!** III. osztályú árak, belkereskedelmi szakon végzett **pincér!**

ÁLLÁS

Fogmosópohár Recéző Vállalat felvételre keres ácsot, gépszerelőt, fésűsfonót, segédmunkást. Munkásszállást biztosítunk, **közgazdászdiploma feltétlenül szükséges.**

Figyelem! Nemzetközi szalon végzett közgazdászokat keresünk a következő állások betöltésére: **ENSZ-főtitkár, angol király, római pápa.** „Sürgős" jeligére.

Idősebb, gyermektelen, de gyermekszerető házaspár alkalmazna egy időre **kizárólag elsőéves** egyetemistát. Jelige: „Goya".

A német nyelvi kör felvételre keres olyan tagokat, akik nem szeretik a pogácsát és a bambit, de még a bambis üvegeket sem. Magyar nyelvtudás szükséges.

JÁRMŰ

Elcserélném magyar gyártmányú, kitűnő állapotban levő piskótalábaimat (9000-ret futott), formásabb, **lehetőleg Sophia Loren típusúra.** „Tetszeni akarok a szemináriumvezetőnek" jeligére.

HÁZASSÁG

Fiatal, csinos nő házasság céljából értelmiségi diplomás ismeretségét keresi. Jelige: „Kalandorok, **közgazdászok kíméljenek."**

LAKÁS

A III/2-es csoport III. emeleti manzárdszoba szemináriumtermét (313), bármilyen napfényes, tágasabb teremre elcserélné. **„Patkány-lyuk"** jeligére.

Végzős hallgató Duna-parti lépcsőjét napozás céljára gólyáknak kiadja. **„Nekem már nem lesz rá szükségem."**

KÖZLEMÉNYEK

A TIT rendezésében dr. A. Ramses (Kanári-szigetek) tudományos előadást tart. f. hó 31-én.

a külföldi termelési gyakorlatok elosztásáról.

„Minden szentnek maga felé hajlik a keze" címmel.

Ingrid Wildkatze (Berlin), Rosemarie Hexe (Lipcse), Margot Blonde (Drezda), Barbara Schwarze (Rostock), Elke Rote (Weimar) és Isolde Glatzkopf (Halle) keresik **Kékszakáll Aladár közgazdász-idegenvezetőt.** Nyáron láttuk utoljára és először: Aki tud róla, értesítse a Német Vöröskereszt kereső szolgálatát.

—székely—